1854. N°. 63.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG 8 AUGUSTUS.

BIJ DEZE COURANT WORDT EEN BIJVOEGSEL UITGEGEVEN.

De middelprijzen van de *in- en uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* wordt geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 4 Augustus 1854 te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde . . . . *f* 14.80.
Van de *Rogge* per last, voor het *Roggebrood* . . . . . „ 295.00.
Van de *Rogge* per last, voor het *Zwitserschbrood* . . . „ 295.00.

Leeuwarden, den 5 Augustus 1854.

De Commissaris des Konings in de provincie Friesland,
VAN PANHUIJS.

PUBLICATIE.

DE **GEDEPUTEERDE STATEN** der provincie *Friesland* brengen, ten vervolge op hunne Publicatie van den 31 Julij, ter kennis der ingezetenen:

1. dat, wederom, van den 29 Julij tot en met den 4 dezer, 13 gevallen van besmettelijke longziekte in de provincie zijn voorgekomen, als in de gemeenten: Bolsward 2, Dantumadeel 1, Kollumerland en Nieuw-Kruisland 1, Sneek 1, Tietjerksteradeel 1, Utingeradeel 3, Wijmbritseradeel 3 en IJlst 1, bedragende daardoor het totaal der gevallen sedert den 1 Januarij dezes jaars 2400;
2. dat gedurende hetzelfde tijdvak de longziekte zich heeft geopenbaard onder de runderen van de veehouders: Folkert Douwes Bruinsma, te Bolsward; Gerrit Abes Zantema, te Akkrum en Rein Klazes Hettinga, te Oudega, (Wijmbritseradeel), en gezond zijn verklaard de runderen van de veehouders: Oepke Sjoukes Bruinsma, te Akkrum; Pieter Hiekes Hielkema, te Joure; Johannes Sijbrens Walsweer, te Hijdaard; de Weduwe Gooitze Berends Bouwsma, te Ureterp; Karst Hendriks Conradi, te Workum; Gerrit Rientzes de Boer, te Wolsum; Bokke Thomas Dijkstra, Jelle Wiebes Zijlstra en Pieter Sijtzes Wiersma, te Abbega.

Leeuwarden, den 7 Augustus 1854.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
C. J. VAN DER VEEN, *L. Voorzitter.*
A. VAN DER LAAN, *Griffier.*

COMMISSARISSEN uit GEDEPUTEERDE STATEN van *Friesland*, mede uitmakende de Commissie, belast met de keuring der Dekhengsten enz. binnen deze Provincie, maken bij deze bekend;

1. Dat op Dingsdag den 22 Augustus 1854, 's voormiddags precies te 10 ure, in het Zaailand te *Leeuwarden* zal plaats hebben de keuring van alle Dekhengsten, vroeger door de Commissie goedgekeurd; bij welke gelegenheid zal worden onderzocht of de premie, bij het provinciaal reglement toegezegd, al of niet zal worden toegewezen.
2. Dat den daaropvolgenden dag, Woensdag den 23 Augustus 1854, op voormelden tijd en plaats zal worden gevaceerd tot de toewijzing van negen premien aan de eigenaren van de negen beste zwarte of bruine merrien, die tot dat einde genegen mogten zijn hunne moederpaarden aan de Commissie te vertoonen; wordende de belanghebbenden uitgenoodigd één uur voor de keuring de noodige opgaaf te doen van de Merrien, met welke zij naar de uitgeloofde premien wenschen te dingen.

Leeuwarden, den 7 Augustus 1854.

M. KINGMA Hz.
C. VAN EIJSINGA.

WEENEN, 4 Augustus.

De *Oest. Corr.* bevat telegrafische berigten uit Bucharest van 28 en 29 Julij, waarvan wij het volgende mededeelen:

„Den 27 Julij hebben de Russen Frateschti verlaten, hetwelk aanstonds door de Turken bezet is. De Russen trekken in geforceerde marschen naar Schelava terug, alwaar zij twee dagen rusten, en vervolgens langs Bucharest, door Pojeschty naar Obileschti trekken zullen. Hunne artillerie en bagagie-wagens volgen hen op den voet. Op een gegeven bevel werden des avonds van den 29sten de hospitalen te Bucharest verlaten. Oltenitza werd in den nacht van 27 op 28 Julij ontruimd. Bij hunnen aftogt verbrandden de Russen de brug en de booten. De Turken hebben een der tegen over Kalarasch gelegen eilanden bezet en versterkt.

„Den 28 Julij verlieten de Russen Kalugereni, en des middags van dienzelfden dag kwam hunne voorhoede te Schelava aan. Tot des avonds bleef het geheele Russische leger, 70,000 man sterk, tusschen den Argis en den Subar gekampeerd. Langs verschillende wegen, zag men artillerie, bagagie-wagens, veldhospitalen enz. in onafzienbare rijen met den meesten spoed naar de Sereth trekken. De hitte van 33 graden en de moeijelijkheden van den togt maakten 1 à 2 rustdagen noodzakelijk.

„De geheele ontruiming van Bucharest zou tot den 31 Julij duren. De baron Budberg was voornemens Bucharest reeds den 30 Julij te verlaten, en zich naar Fokschan te begeven."

De generaal Budberg heeft den 26 Julij te Bucharest eene proclamatie doen afkondigen, waarin onder anderen voorkomt: „Zoodra het jaargetijde gunstiger wordt, keeren wij als vrienden tot u weder, om u voor immer van deze barbaarsche Turken te bevrijden. Onze terugtogt geschiedt met bedachtzaamheid en zonder overijling, ten einde de vijand niet geloove, dat wij voor hem vlugten."

Volgens een op heden uit Widdin ontvangen berigt per telegraaf van 30 Julij, heeft Omer-Pacha aan alle in Wallachye aanwezige troepen, bevel gegeven, terstond over den Donau terug te trekken, wanneer het Oostenrijksche leger de Donau-Vorstendommen zou binnenrukken. De bij Giurgewo gepasseerde troepen hebben hetzelfde bevel bekomen.

Volgens de *Spener Zeit.* staan thans 160,000 man in Gallicië onder generaal *Schlick*, 170,000 man in Zevenbergen onder aartshertog Albrecht; deze 330,000 man staan onder het opperbevel van maarsehalk v. Hess. Eene reserve van 60 à 70,000 man, die grootendeels reeds bijeen is, brengt het geheel op 400,000 man. Er zijn maatregelen genomen, om dit leger in zeer korten tijd nog met 100,000 man te versterken.

LONDEN, 3 Augustus.

Het Huis der Gemeenten heeft gisteren, op voorstel van lord Palmerston, het beginsel eener wet aangenomen, krachtens welke het aan Britsche onderdanen hier te lande of buitenlands, alsmede de hier of in Britsche bezittingen woonachtige vreemdelingen, wordt verboden, gedurende den oorlog met Rusland, zich schuldbrieven of eenig ander geldswaardig papier van dien staat aan te schaffen, welke sedert den 29 Maart dezes jaars regtstreeks of zijdelings door Rusland zijn uitgegeven. Van deze bepaling zijn uitgezonderd de Britsche onderdanen, die uit erfenissen of insolvente boedels zoodanige effecten of fondsen in hun bezit mogten hebben gekregen.

In den avond van 1 dezer is in het Hoogerhuis behandeld het voorstel van lord Dudley Stuart, strekkende, dat de betaling der Russisch-Hollandsche schuld zou worden geschorst. Na eenige beraadslaging is dit voorstel met 57 tegen 5 stemmen verworpen. De minister Molesworth heeft verklaard, dat men door den oorlog niet werd ontheven van de verpligting tot betaling van het overige der schuld, dat Rusland wel de Weener tractaten heeft geschonden, doch niet afgeweken was van zijne verpligtingen met betrekking tot de onderwerpelijke financi-[illegible]

— Tot nog toe niets vernomen zijnde, wat de verovering van Bomarsund door de Oostzeevloot bevestigt, schijnt wat daarover door de telegraaf is medegedeeld, van grond ontbloot te wezen. Integendeel wordt in een brief van de vloot aan een Engelsch dagblad gerigt, te kennen gegeven, dat er geen plan bestaat om eene sterkte te bombarderen en alzoo te verwoesten, waar de landingstroepen zich denken te vestigen. Het doel zou integendeel wezen om de plaats niet alleen ter zee, maar ook, met hulp van de landingstroepen, te land aan te tasten. Reeds is het eskader met de Fransche troepen in het gezigt van de Aland-eilanden aangekomen.

PARIJS, den 4 Augustus.

Volgens berigten uit Konstantinopel van den 27 ll. had eene divisie der Fransch-Engelsche vloot Varna verlaten, om troepen, onder bevel van de generaals Canrobert en Brown, naar de Krim over te brengen. — De Russen sloten de stad Kars meer en meer in. Het heeft zich bevestigd dat de Turken bij gemelde stad eene nederlaag hadden geleden, hun door den Russischen generaal vorst Andronikoff toegebragt.

— Volgens de jongste berigten uit Madrid zullen door de Spaansche Regering de noodige beschikkingen genomen worden ten einde te voldoen aan de verpligtingen der openbare schuld.

— In eene van de jongste zittingen van het Instituut heeft de bekende Sinoloog, de heer Stanislas Julien, de inleiding van een werk voorgelezen, hetwelk de geschiedenis van het Chinesche porcelein behandelt. De heer Julien, die omtrent dit onderwerp ijverige en talrijke nasporingen heeft gedaan, gaat de geschiedenis van dezen belangrijken tak van Chinesche nijverheid, van de oudste tijden af door en meent, dat zij tot 18 eeuwen voor onze tijdrekening opklimt.

Buitendien heeft deze geleerde een overzigt gegeven van de plaatsen, waar deze kostbare voortbrengselen vervaardigd werden, noemt de kunstenaars, welke hierin uitgemunt hebben, en geeft de teekens op, waar aan men de meerdere of mindere voortreffelijkheid kan onderscheiden. Het werk van den heer Julien zal ongetwijfeld met welgevallen ontvangen worden door de talrijke liefhebbers en verzamelaars van Chineesch porcelein.

BERLIJN, 4 Augustus.

De officiële verklaring der Westersche Mogendheden op de voorstellen, naar aanleiding van het Russisch antwoord, door Pruisen in overeenstemming met Oostenrijk gedaan, is alhier aangekomen, maar de inhoud nog niet bekend gemaakt. Echter vermeent men hier te weten dat de Westersche Mogendheden de Russische voorstellen formeel hebben verworpen, en nieuwe voorstellen hebben ingezonden, waarover de Weener conferentie zal hebben te beslissen. Het is niet waarschijnlijk dat Rusland deze nieuwe voorstellen van Frankrijk en Engeland zal aannemen.

— Uit Frankfort wordt gemeld dat de Deensche landdag besloten heeft om zonder eenige reserve toe te treden tot het Oostenrijks-Pruissisch verbond.

's GRAVENHAGE, 5 Augustus.

Uit Rome schrijft men van 27 Julij, dat aldaar in het begin der week Prinses Marianne der Nederlanden (Prinses Albert van Pruisen) van de baden van Ischia was terug gekomen en hare reis naar Silezië heeft voortgezet, alwaar zij den overigen tijd des zomers op hare goederen zal doorbrengen.

— De Synode der Nederlandsche Hervormde Kerk heeft, ter zake het kerkelijk orgaan bij meerderheid van stemmen hare goedkeuring gegeven aan hetgeen door de Algemeene Synodale Commissie, krachtens den last op haar verstrekt, ten aanzien der keuze van uitgever en redacteur is gedaan — en met algemeene stemmen voor het overige zich met de handelingen der commissie vereenigd.

Na de goedkeuring door de vergadering van een voorstel ter bespoediging van de behandeling van zaken door de kerkelijke besturen, ingeval van indiening van bezwaren tegen eene predikantsberoeping door de Synodale Commissie ter tafel gebragt, bestaat het uitzigt, dat verzoeken tot vernietiging van uitspraken van kerkelijke besturen bij haar reeds aanhangig, spoedig na de sluiting der Synode, bij de Synodale Commissie in behandeling zullen kunnen komen.

Uit de rapporten vernam de Synode de toelating van 48 Candidaten tot de Evangeliebediening; — de overgang van ruim 300 R. Catholieken tot de Hervormde Kerk, en dat een getal van 79 is overgegaan tot de Roomsche Kerk.

De rapporten wegens de bedeeling der noodlijdende kerken en personen en over het reglement op het examen zijn reeds uitgebragt en met algemeene belangstelling werden die over de vrije Evangelieprediking en over de bijbelvertaling gehoord.

Met blijdschap vernam de Synode, dat de Evangeliesche preken, uitkomende bij den heer A. L. Scholtens, Boekhandelaar te Groningen, voor de algemeene weduwenbeurs over 1853 een zuiver bedrag van *f* 128.48½ hadden afgeworpen en deelde in den wensch, door den hoogleeraar Muurling geuit, dat een grooter debiet de bron mogt worden voor meerdere baten voor de weduwenbeurs.

— In de maand Julij ll. zijn langs den Hollandschen spoorweg vervoerd 119,110 reizigers, waaronder 21,107 van 's Gravenhage; en is van reizigers, goederen enz. ontvangen *f* 129,927.38½, waarvan *f* 23,261.35 te 's Gravenhage. In de zeven eerste maanden dezes jaars zijn vervoerd 597,891 personen en is ontvangen *f* 674,663.34. Uit eene vergelijking met vroegere opgaven blijkt, dat de maandelijksche ontvangst zoolang deze spoorweg bestaat, nog nooit het bedrag heeft bereikt waartoe zij in de vorige maand is gestegen.

AMSTERDAM, 5 Augustus.

Woensdag is de 19de algemeene kerkelijke vergadering der Herstelde Evang.-Luthersche kerk in het koningrijk der Nederlanden, door Z. Exc. den minister voor de zaken der Herv. en andere Eerediensten, enz., den heer mr. A. G. A. ridder van Rappard, alhier geopend.

— Het *Kerkelijk Weekblad* deelt mede, dat de Synode der Nederlandsche Hervormde Kerk ter zake der adressen, bij haar ingediend tot wering van ongereformeerde en onchristelijke prediking in de Herv. Kerk, naar aanleiding van de uitspraken in zake het beroep van ds. L. S. P. Meyboom naar Amsterdam, verklaard heeft dat zij aan het verzoek der adressanten, ter vernietiging van de uitspraken van het klassikaal bestuur van Amsterdam en van het provinciaal kerkbestuur van Noord-Holland, niet kan voldoen, daar het regt van cassatie in het onderwerpelijke geval, volgens art. 15 van het algemeen reglement, niet bij de Synode berust, maar bij de Synodale Commissie. Omtrent de klagte over het niet handhaven van de leer der Herv. Kerk in vroegere jaren, beroept zij zich op de verklaring, door de Synode in 1841 en 1842 afgelegd en bij welke verklaring de hooge vergadering ook thans blijft volharden.

— Men verneemt dat voor de inschrijving voor het monument van het Metalen Kruis, in 1856 alhier op te rigten, door Z. M. den Koning eigenhandig ingeschreven is voor de som van *f* 1000. Blijkens de reeds ingekomen opgaven, moet het platteland en het leger vooral in verhouding aanzienlijk bijdragen.

— Naar men verneemt, is het herstel der beide personen, kind en meid, die bij den moord aan den Ringdijk zijn gewond geworden, eerlang te verwachten; laatstgenoemde weet zich van de geheele zaak niets te herinneren, dan dat zij op het achterhoofd een geduchten slag heeft ontvangen. De beschuldigde blijft de daad steeds ontkennen.

[illegible], 5 Augustus.

De afdeeling Nederland der *Gustaaf-Adolf-Vereeniging* hield eergisteren alhier hare eerste algemeene vergadering, werwaarts verschillende plaatselijke vereenigingen, als uit Amsterdam, 's Gravenhage, Utrecht, Haarlem, Alkmaar en Rotterdam, hare afgevaardigden gezonden hadden. Uit het door den secretaris en penningmeester uitgebragt verslag bleek dat het aantal der leden reeds tot 1650 gestegen is, zoodat de vergadering zich tot ondersteuning van verschillende hulpbehoevende gemeenten in staat gesteld heeft gezien. De belangrijke beraadslagingen, onderanderen over het zelfstandig bestaan dèr afdeeling Nederland, werden met groote belangstelling en warmte, maar tevens in zachtmoedigen en liefderijken geest gevoerd, en strekten tot opwekking van vernieuwden ijver om, zoo binnen- als buitenlands, het Christelijk leven in die gemeenten te beschermen, waar het, door gemis aan kerkgebouwen en scholen, met uitblussching bedreigd wordt.

— Van het naburige Boskoop, bekend wegens de vele zich aldaar bevindende boomkweekerijen enz. wordt berigt: Een vreemd verschijnsel vertoont zich dit jaar aan boomen en vruchten. De boomen laten nu reeds hunne bladeren voor een gedeelte verschroeid en verdord vallen. De vruchten der aalbeziën en kruisdoorens hangen te verdrogen, of vallen van de trossen en takken af, of worden goor. Zoo is het met de appelen en peren eveneens; deze worden taai aan de boomen, en ruijen zoodanig af, dat, zoo vooruitgaande, weinig over zal blijven. Perziken en abrikozen, vallen ook nog in menigte af, morellen zijn er schier niet geweest en die er nog waren, waren zoo klein en slecht, dat zij onbruikbaar zijn. De menigte van ongedierte is ook ongeloofelijk groot en schijnt nog maar weinig te verminderen. De plotselinge overgang van koud, regenachtig weder in droog en warm, heeft van het bovenstaande de grootste schuld. Overigens is de ziekte der aardappelen niet zoo erg als andere jaren, ofschoon het loof verdord is.

GRONINGEN, 4 Augustus.

Men verneemt, dat dezer dagen door den minister van binnenl. zaken, op het onlangs daartoe gedaan verzoek, is te kennen gegeven, dat hij zwarigheid maakt, te treden in het plan, dezerzijds voorgesteld ter zake der Lauwer-zee-kwestie, nadat Friesland zich daaraan had onttrokken. Z. Exc. moet echter zeer genegen zijn, om zoo veel mogelijk de bezwaren op te heffen, die er in dezen bestaan, wanneer eene of andere particuliere vereeniging de zoo belangrijke zaak zou aanvatten. Moge nu de provincie zien, wat zij in dezen kan doen en tot stand brengen!

LEEUWARDEN, 7 Augustus.

Vrijdag namiddag jl. had alhier de harddraverij van wege Z. M. den Koning om eene fraaije gouden zweep plaats. Er waren wel niet meer dan 8 paarden ingeschreven, doch het kleine getal werd voorbij gezien door de deugd van alle mededingers. Aan het bruine ruinpaard (*David*) van den heer H. van Veen, te Rotterdam, bereden door den pikeur Pieter de Boer, mogt het ten laatste gelukken, den prijs te behalen. De heer commissaris des Konings, die den wedstrijd met zijne tegenwoordigheid vereerde, stelde, na het houden eener toepasselijke aanspraak, aan den overwinnaar den prijs ter hand, waarna de omstanders luide de kreten van *leve de Koning!* aanhieven, en het muzijkkorps van het regement jagers te paard (dat zich gedurende de harddraverij van tijd tot tijd liet hooren) het volkslied speelde.

Hoezeer het weder den geheelen dag ongunstig was, bevond zich toch nog eene vrij groote menigte bij het altijd geliefdkoosde volksfeest.

— Bij Kon. besluit van 27 Julij jl. no. 56, is, op de daartoe door den minister van oorlog gedane voordragt, bepaald, dat het bedrag der aan de gemeente-besturen toe te kennen schadeloosstelling wegens het verleenen van huisvesting en voeding aan militairen, door de ingezetenen, bij art. 3 van het reglement op de huisvesting en voeding van marcherende troepen van den 3 Augustus 1814 no. 33 vastgesteld, uit aanmerking van de tegenwoordige duurte der levensmiddelen, gedurende het tijdvak van en met den 1 Augustus tot en met ultimo October 1854 met tien cents per man en per dag zal worden verhoogd en alzoo gebragt op vijf en veertig cents.

— Bij Zr. Ms. besluit van den 31 Julij 1854, no. 35, is aan den heer E. Meijer, notaris binnen het arrondissement Leeuwarden, vergund zijne standplaats van het eiland Ameland, over te brengen naar Holwerd.

— Bij besluit van 2 dezer, no, 48, heeft Zijne Majesteit goedgevonden, met ingang van 1 October aanstaande te benoemen, tot hoofdingenieur van den waterstaat der 1ste klasse, de hoofdingenieur van de 2de klasse, C. J. Bolten.

— Bij besluit van den 3 dezer no. 55, heeft Z. M. goedgevonden, goed te keuren dat door de Gedeputeerde Staten van Noord-holland en Friesland magtiging verleend worde aan de gemeente-besturen van Amsterdam en Leeuwarden om in overleg te treden over eene wijziging van het reglement op het beurtveer tusschen die gemeenten.

— Naar aanleiding van het bepaalde bij art. 99 der kieswet, volgens welke de, bij die wet gevoegde tabel, regelende de verdeeling des Rijks in kies-districten, ter benoeming van leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, om de vijf jaren moet worden herzien, heeft, naar wij vernemen, de minister van binnenl. zaken reeds nu Ged. Staten der verschillende provincien aangeschreven, om, vermits tot de eerste herziening van die tabel in het volgend jaar moet worden overgegaan, op te geven, of en zoo ja, welke wijzigingen in voorschreven tabel te brengen zouden zijn, en om tevens, zoo de ondervinding gebreken of leemten in de kieswet zelve mogt hebben doen kennen, die mede te deelen, onder opgave van de middelen tot herstel. Insgelijks verlangt gemelde minister de voorlichting van Ged. Staten, met betrekking tot den, door onderscheidene Gemeentebesturen te kennen gegeven wensch, om de termijn bij art. 41 der kieswet voor de inlevering der stembriefjes gesteld, althans voor landelijke gemeenten, te bekorten, alsmede dat in die gemeenten, wanneer het de verkiezing van leden van den Raad geldt, de opening der stembriefjes onmiddelijk na het verstrijken van den voor de inlevering gestelden termijn moge plaats hebben.

— Door de belanghebbenden zijn geligt de volgende door Z. M. verleende octrooijen:

een in dato 31 Mei 1854, voor den tijd van tien jaren verleend aan G. P. Panhorst, woonachtig te Bennekom, gemeente Ede, op de uitvinding van eene bijzondere bereiding der dennennaalden, of bladen tot boschwol, waarbij tevens eene aetherische olie wordt verkregen;

een in dato 1 Junij 1854, voor den tijd van vijf jaren verleend aan C. Verloop en Zoon, woonachtig te Utrecht, op de uitvinding van een dubbel werkenden oliemolen door stoom gedreven:

een in dato 7 Junij 1854, voor den tijd van tien jaren verleend aan H. Reerink, woonachtig te Haarlem, op de invoering van eene bijzondere wijze van papier te vervaardigen uit eene grondstof, die tot nog toe hier te lande aldus niet is bewerkt.

— In het hoofdkiesdistrict Eindhoven zal ten gevolge van het overlijden van den heer J. F. van der Heijde, op Dingsdag den 22 dezer de verkiezing van een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal plaats hebben.

— Ter algemeene vergadering van het hoofdbestuur en de afgevaardigden der districts-commissien van het fonds ter aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst in de Nederlanden, gehouden te Amsterdam den 26 Julij 1854, is uitgebragt het acht en dertigste jaarlijksche verslag.

Uit gemeld verslag bleek, dat gratificatien werden verleend aan 1894 personen, als aan: 275 verminkten van den veldtogt van 1815; 76 nageblevenen van gesneuvelden van idem; 30 verminkten van den veldtogt van 1814; 103 verminkten in Neêrlands overzeesche kolonien of bezittingen buiten Europa; 59 verminkten uit oorlogen vóór November 1813; 231 verminkten in den strijd tegen België; 99 nageblevenen van gesneuvelden van idem, en 1021 infirmen, waaronder zich bevinden 585 blinden, terwijl de overige allen in bevolen dienst infirm zijn geworden, of volle 40 jaren dienst hebben bereikt; te zamen 1894 personen.

Uit de rekening bleek verder, dat de uitgaven in 1853 hadden bedragen *f* 79,416.07, en de ontvangsten *f* 74,414.09½, zoodat er een te kort van *f* 5,001.97½ was ontstaan, waarin in dit jaar 1854 door verkoop van een gedeelte van het kapitaal is voorzien.

Omtrent het invalidenhuis werd medegedeeld, dat in hetzelve verpleegd waren 81 personen, en dat tot bestrijding der kosten van dat gesticht hadden gestrekt eene Rijkstoelage van *f* 5000, eene toelage van de stad Leyden, ad *f* 600, afgestane gratificatien en pensioenen, en eene bijdrage uit het fonds van *f* 5,239.05½, te zamen *f* 22,496.66½.

De jaarlijksche collecte had opgebragt *f* 27,382.98½, dus *f* 546.43 meer dan in 1852.

— Den 1 dezer heeft de broederschap van notarissen te Maastricht hare jaarlijksche vergadering gehouden. Er waren 44 van de 444 leden [illegible]. De volgende jaarlijksche vergadering zal te Assen gehouden worden.

— Donderdag jl. had in het dorp Elst nabij Arnhem, een vreeselijk [illegible] plaats. Een arbeider verliet in den namiddag met zijne vrouw zijne woning, [illegible] zich naar het land te begeven. Hij liet zijne drie jonge kinderen, waarvan [illegible] oudste 5 jaren oud was, zonder eenig opzigt in huis achter en sloot het [illegible]. Een korten tijd daarna stond de woning in vollen brand en werd zij met de [illegible] kinderen eene prooi der vlammen.

— Van Vlaardingen wordt van den 3 dezer gemeld: Gisteren avond kwam alhier de eerste zelfvanger aan, zijnde stuurman Machiel Don, met 35 tonnen vollen en 3 tonnen maatjes-haring, welke laatste heden morgen tot onbekenden prijs zijn afgedaan. — De berigten welke deze schipper medebrengt, maken geen verandering in den ongunstigen stand van de haringvisscherij; de schepen welke hij gepraaid heeft hadden weinig of geen haring gevangen.

— Omtrent de kwestie met *de Jonge Albert* meldt *de Grondwet*: Men wil weten, dat, omtrent het te nemen besluit, in den ministerraad groot verschil van gevoelen bestaat. De heer van Hall moet o. a. bepaaldelijk van meening zijn, dat de eisch tot uitlevering van schip en lading niet kan of mag worden ingewilligd; en moet zelfs verklaard hebben, eerder zijne portefeuille neder te leggen dan daarin toe te stemmen.

Inmiddels blijft Engeland — zoo men wil, nu ook gesteund door Frankrijk — op de inwilliging zijner eischen ten sterkste aandringen. Eene nota-wisseling wordt zeer druk voortgezet. Evenwel vreest men, dat deze zaak tot meer ernstige verwikkeling aanleiding zal geven. Zoo veel althans is zeker, dat zelfs de tegenwoordigheid van den heer Lightenveldt is noodig geweest, om aan onze Regering het gewigt te doen beseffen, dat Engeland en Frankrijk aan de spoedige beëindiging dezer zaak hechten, overeenkomstig de gedane eischen van lord Clarendon.

— In een landbouwkundig blad leest men het volgende: „Een zeer verlicht landbouwer, die zich ijverig op verbeteringen in den akker- en tuinbouw toelegt, deelt ons het volgende mede: Onder de proeven, door hem genomen ter afwering van de aardappelziekte, is er eene die volkomen gelukt is; zij is even eenvoudig als min kostbaar, en bestaat eenvoudig in het uitstorten over den knol, op het oogenblik als men hem poot, van zooveel steenkolen-asch, als in het holle van de hand kan liggen. De proefnemer verzekert dat zijne aldus verrigtte pogingen, in het afgeloopen jaar en ook in dit jaar, van de ziekte vrij zijn gebleven, ofschoon de omliggende landen daardoor aanmerkelijk zijn aangetast.

— Als een zeldzaam voorbeeld van vruchtbaarheid wordt gemeld, dat van één aardappelen-struik, op een akker te Woudrichem in Noord-Brabant, twee honderd en tien aardappelen (zoogenaamde wolkammers) geplukt zijn.

ZWOLLE, 1 Augustus. Uit het te voren opgemaakt twaalftal van Predikanten, is heden door den algemeenen Kerkeraad der Nederduitsche Hervormde Gemeente alhier, gemaakt het volgende zestal: DD. U. J. W. Roldanus, te Leerdam; H. C. N. van Amerom, te Bolsward; N. H. de Graaf, te Apeldoorn; T. Poortman, te Leerdam; C. J. Brutel de la Rivière, te Monnikendam en G. H. Fabius, te Broek en Waterland.

MEPPEL, 2 Augustus. Gisteren is door den Kerkeraad der Chr. Afg. gemeente alhier, ter vervulling der vacature, ontstaan door het vertrek van haren leeraar naar Assen, het volgende zestal geformeerd: DD. Bavink, te Hoogeveen; Breitsma, te Heerenveen; Dorscher, te Bunschoten (prov. Utrecht); Reinink, te Emmelenkamp (graafschap Benthem); van der Werp, te Ferwerd; de Waal, te Neuzen.

— Bij de Chr. afgesch. gemeente te Bolsward, is beroepen de leeraar Breitsma, te Heerenveen. — Te Lioessens, ds. Wiersma, te Capelle.

Ds. Duiker, heeft voor de tweede beroeping naar Boxum bedankt.

EEN WOORD VAN OPWEKKING,

AAN MIJNE LANDGENOOTEN TOT DEELNEMING AAN EENE ZAAK, DIE VOORAL DOOR HEN EN IN DEZEN TIJD TE BEVORDEREN IS. DOOR P. COOL, HARLINGEN, J. F. V. BEHRNS, 1854. PRIJS 40 CENTS.

Wij bevelen dit woord van opwekking ruimschoots en vrijmoedig aan. Gij vindt hier geen jammerklagten of onvruchtbare bespiegelingen, geene vervelende exclamaties of valsche gemoedelijkheid. Het is de vrucht van opzettelijk nadenken, het resultaat van een met naauwkeurigheid ingesteld onderzoek; de toon is waardig; overtuigend hartelijk; de wederlegging van bedenkingen is kalm en bondig, juist aangebragte beelden en vergelijkingen, die goed uitgewerkt zijn, maken dat geschrift tot een aangename lectuur. Wij wenschen het boeksken in handen van allen die den naaste liefhebben en zijn geluk bevorderen. Wat vreemde aankondiging, zegt gij misschien. Wat is nu eigenlijk het onderwerp, dat hier behandeld wordt? Welke is de zaak, die bevorderd moet worden? Zoo vraagt gij lezers! wij houden zoo veel van verrassingen, als wij het onderwerp noemden, zouden wij u eene verrassing ontnomen hebben. Bedrieg ik mij niet, dan zet gij u spoedig neder om bovenstaand geschrift te lezen. Gave God dat ik mij niet bedroog. †

HET BESTUUR VAN DE HULPKAS VOOR ISRAËLITEN te *Leeuwarden*, erkentelijk voor de welwillende ondersteuning, van tijd tot tijd ondervonden, heeft de eer ter kennis te brengen van zijne Stadgenooten, dat ook voor dezen jare, tot instandhouding en uitbreiding van gemelde inrigting, tot het houden van eene **VERLOTING** VAN VOORWERPEN VAN KUNST EN SMAAK is besloten, tot welk einde bereids een fraai geschenk van H. K. H. Mevr. de Prinses Frederik der Nederlanden is ontvangen, weshalve bij dezen de weldadige ingezetenen beleefdelijk worden uitgenoodigd, om ook deze **VERLOTING**, waarvan hen eerstdaags eene *inteekenings-lijst* zal worden aangeboden, hetzij met het nemen van LOTEN, hetzij met het teekenen tot het INZENDEN VAN VOORWERPEN of van beiden wel te willen begunstigen.

Leeuwarden, 31 Julij 1854.

Het Bestuur voornoemd,
Namens hetzelve,
Dr. FRIJDA, *Voorzitter.*

*** Ondertrouwd:
Etten, (prov. Noord-Brabant), 4 Augustus 1854.
L. FEITS Lz., van *Heerenveen*,
A. G. PEAUX.
Eenige kennisgeving.

*** Ondertrouwd:
Balk, den 6 Augustus 1854.
S. TROMP Azn., van *Harlingen*, en
T. H. VAN BROEKHUIZEN.
Eenige kennisgeving.

*** Getrouwd:
Leeuwarden, 1 Augustus 1854.
G. C. TH. SCHRAKAMP, en
G. STADLER, van *Neuenkirchen* bij *Bielefeld.*
Eenige kennisgeving.

*** Getrouwd:
Leeuwarden, den 2 Augustus 1854.
A. KOSTER en
R. FRUITMAN.
Eenige kennisgeving.

*** Bevallen van eene DOCHTER SARA LEONORA TROSTE, Echtgenoot van
F. VISSER, *Apotheker.*
Workum, 2 Augustus 1854.

*** Bevallen van eene DOCHTER J. MIDDELVELD, geliefde Echtgenoot van
A. H. VIERSEN.
Zwartsluis, den 2 Augustus 1854.

*** Heden beviel van eene DOCHTER, R. D. KEUNING, Echtgenoote van
TH. RINSEMA.
Dragten, den 3 Augustus 1854.

*** Bevallen van een' ZOON A. M. T. STALLINGA, Echtgenoot van
G. PAULIDES Rz.
Leeuwarden, 4 Augustus 1854.

*** Bevallen van een MEISJE, T. POSTHUMUS — DE VRIES.
Leeuwarden, 5 Augustus 1854.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van een welgeschapen ZOON, Vrouwe MARIA LOUISA IJPEIJ, geliefde Echtgenoote van
Mr. J. HAITSMA MULIER.
Bolsward, den 6 Augustus 1854.

[illegible] ..., [illegible] Zoon DOUWE EISMA, door den dood van mijne zijde weg eenige geliefde Zoon DOUWE EISMA, door den dood van mijne zijde weg te nemen, in den ouderdom van ruim 21 jaren.
Een geduldig lijden van slechts vier weken maakte een einde aan zijn voor mij en mijner Kinderen nog zoo dierbaar leven.

Dockum,
den 27 Julij 1854.
JAN F. VAN DIJK,
mede uit naam van mijne Kinderen.
Eenige algemeene kennisgeving.

*** Heden ontsliep — onze eenige geliefde en lievende Zoon FREERK, oud bijna 17½ jaar.

Delfstrahuizen,
den 29 Julij 1854.
W. SCHAAF.
I. DE JONG.

*** Op heden overleed, aan de gevolgen van verzwakking en bezetting op de borst onze Zuster LEEUWKJEN WILLEMS HOEKSTRA, in den ouderdom van 50 jaren en circa 11 maanden.

IJlst,
den 31 Julij 1854.
M. HOEKSTRA,
uit naam der Broeders en Zusters.
Dit berigt strekke ook voor bijzondere kennisgeving.

*** Heden morgen ruim 7 uur ontsliep in den Heere mijne waarde Echtgenoote en der Kinderen geliefde Moeder IJBELTJE TJEERDS CNOSSEN, in den ouderdom van 65½ jaren.
Diep bedroefd over haar verlies geven wij hiervan kennis aan veelvuldige Vrienden en Bekenden.

IJlst,
den 4 Augustus 1854.
T. L. VAN WIEREN,
mede uit naam mijner Kinderen.

*** Heden overleed na eene hevige ziekte van 8 dagen, mijn onvergetelijke Echtgenoot NICOLAAS VAN DER VEEN, in den ouderdom van 39 jaren en ruim 5 maanden, mij uit een hoogst gelukkig huwelijk van ruim 6 jaren, 3 Kinderen nalatende, te jong om hun zwaar verlies te beseffen.

Harlingen,
5 Augustus 1854.
M. J. RUITENGA.
Wed. N. VAN DER VEEN.
Eenige kennisgeving.

BURGERLIJKE STAND.

Bij den Burgerlijken Stand te *Leeuwarden* zijn van den 1 tot en met den 7 Augustus 1854 aangegeven: 16 Geboren, 12 Overleden, Gehuwd 4 paren.

STAAT VAN DE MIDDELPRIJZEN DER GRANEN en andere Objecten, welke gedurende de 2de helft der maand Julij 1854, ter Markt der Stad *Leeuwarden* zijn verkocht, volgens Nederlandsche maat en gewigt.

Tarwe . . Witte . .	*f* 11.75 de mudde.	Boter	*f* 0.93½ het pond.
Tarwe . . Roode	„ 0.00 „ „	Vleesch . . Koe .	„ 0.45 „ „
Rogge	„ 9.87½ „ „	Vleesch . . Kalfs .	„ 0.00 „ „
Gerst . . . Vroege.	„ 5.50 „ „	Vleesch . . Schapen	„ 0.40 „ „
Gerst . . . Late . .	„ 5.00 „ „	Varkens-vleesch . . Versch.	„ 0.52 „ „
Boekweit	„ 7.62½ „ „	Varkens-vleesch . . Gerookt	„ 0.85 „ „
Haver	„ 4.10 „ „	Aardap-pelen . . . Vroege	„ 2.20 de Mudde.
Witte Boonen . . .	„ 12.50 „ „	Aardap-pelen . . . Late .	„ 0.00 „ „
Erwten . . Witte .	„ 0.00 „ „	Zaad . . . Kool .	„ 12.25 „ „
Erwten . . Groene	„ 10.75 „ „	Zaad . . . Raap .	„ 0.00 „ „
Erwten . . Graauwe	„ 13.00 „ „	Zaad . . . Lijn .	“ 11.00 „ „

Accordeert met het Register der Middelprijzen.

Leeuwarden,
den 1 Augustns 1854.
De Burgemeester,
J. H. BEUCKER ANDREÆ.

Opgave der prijzen en aanvoer van *BOTER* en *KAAS*, den 4 Augustus 1854, aan de Stadswaag te Leeuwarden.

PRIJZEN:	AANVOER:
BOTER: *f* 37.50.	1249 ¼ 268 ⅛ 90 $\frac{1}{16}$ vaten.
KAAS: „ 22.75. à *f* 27.50.	7823 Ned. ponden.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

Amsterdam, 5 Augustus 1854.

Nederland.

Werk. Schuld.	2½ pCt.	59$\frac{13}{16}$ 60$\frac{1}{16}$ 59$\frac{13}{16}$
Dito dito . .	3 „	71⅝ 71¾
„ „ . .	4 „	89$\frac{9}{16}$ 89¾ 89$\frac{9}{16}$
Amort.-Synd.	3½ „	
Handel-Maats.	4½ „	122

Frankrijk.

Obligatiën . . .	3 pCt.	

Rusland.

Ob. bij *H.* $\frac{1798}{1816}$	5 pCt.	100¼ 100½ 100½
Dito dito $\frac{1828}{1829}$	5 „	100⅛
Dito bij dito. .	4 „	78½
Dito.	4½ „	84½

Spanje.

Obligatiën . . .	1 pCt.	19$\frac{1}{16}$ 19¼ 19$\frac{1}{16}$
„ . . .	3 „	39⅜
„ Binnenl. à 6/m.	3 „	34½ 34¾ 34½
Coupons Bewijzen . . .		4⅞ 5 5

Portugal.

Te Londen. . .	3 pCt.	36⅝ 36¾ 36$\frac{11}{16}$
„	Uitg.	

Oostenrijk.

Metaliek . . .	5 pCt.	63$\frac{13}{16}$ 64½
„ 1852 .	5 „	
„ (nieuwe)	2½ „	32$\frac{9}{16}$ 32$\frac{13}{16}$
„ „ $\frac{1851}{1852}$	2½ „	32$\frac{9}{16}$ 32$\frac{13}{16}$
„ „ Amst.	5 „	75 75½

N. Weener Loten van 250 fl. 1854 205; Braz. 5 pCt. 97; Mexic. 24, 24⅛, 24⅛; Dito Onbep. 23$\frac{13}{16}$, 24⅛, 24$\frac{1}{16}$; Gren. 2½ pCt. 16$\frac{13}{16}$; Dito Uitg. 6⅜; Ecuador 3$\frac{1}{16}$, $\frac{3}{16}$, $\frac{3}{16}$; Venez. 4 pCt. 24½; Dito Uitg. 10⅞; Thes. Amst. 105½.

Zondag 6 Augustus.

Holl. 4 pCts. 89⅝. Spaansche 1 pCt. 19, $\frac{1}{16}$, ⅛. Binnenl. 3 pCts. 34½, ⅝, $\frac{11}{16}$, ¾. Coup. bewijzen 5, $\frac{1}{16}$. Amortis. 4. Metaliek 5 pCts. 64⅛, $\frac{1}{16}$, 64. Dito 2½ pCts. 32⅝. Dito 1854 5 pCts. 74½. Mexik. 24.
Tot de genoteerde koersen was voornamelijk in Spaansche, de omzet vrij levendig.

Prijzen der Buitenlandsche Coupons en Uitgelote Obligatiën.

Metaliek *f* 23.70. Div. in L st. *f* 11.65. Engelsche Russen *f* 11.65. Fransche *f* 55⅛. Belgische *f* 55⅛. Pruissische *f* 35¼. Hamb. Russen *f* 32¼. Russen in Zilv. R. *f* 35$\frac{1}{16}$. Papieren R. 10. Poolsche in fl. *f* 26¾. Napelsche *f* 25.25.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN GAASTERLAND, maken bekend, dat de gewone jaarlijksche **WILDEMARKT**, dit jaar invalt op Donderdag en Vrijdag den 17 en 18 Augustus; dat vanwege het Bestuur op laatstgemelden dag op de Wildemarkt zal worden Verharddraafd:

Een vrij te vereeren PRIJS van ZESTIG GULDEN,

indien daartoe minstens, zes Paarden tot genoegen der Keurmeesters en geen Goud of Zilver onder den man hebbende gewonnen, tenzij zulks geschied zij beneden driejarigen ouderdom, worden aangeboden; dat de aangave der Paarden zal moeten geschieden op *Kippenburg* bij de Wildemarkt, des voormiddags ten 11 uur, de Keuring ten 12 uur en onmiddelijk daarna de Loting, en dat de Draverij zal aanvangen des namiddags ten 2 uur. Voorts dat de Standplaatsen voor Kramen, Tenten enz, vanwege het Bestuur zullen worden aangewezen. Eindelijk dat de **KERMIS** te Balk invalt op Maandag den 21 derzelfde maand, en des Woensdags daaraanvolgende begint de wekelijksche **HERFST-, PAARDE- en BEESTEMARKT,** die voorts alle Woensdagen op de Koemarkt wordt gehouden.

Balk,
den 29 Julij 1854.
Burgemeester en Wethouders voornoemd,
W. VAN NAUTA LEMKE, *Burgemeester.*
W. J. HEMSING, *Secretaris.*

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN HENNAARDERADEEL, convoceren de Floreenpligtigen van Spannum in de kerk aldaar, tegen Zaturdag den 12 Aug. e. k. des namiddags ten **twee** ure, ten einde één Gecommitteerde te benoemen tot de slatting van een gedeelte van den Spannumer Langedam.

Wommels,
2 Augustus 1854.
Burgemeester en Wethouders voornoemd,
C. WICHERS WIERDSMA, *Burgemeester.*
E. H. TENCKINCK, *Secretaris.*

DE BURGEMEESTER VAN WIJMBRITSERADEEL maakt bekend, dat de Passage *langs den Hemdijk van af den Opweg naar IJlst tot aan de zoogenaamde Sietere-Tille of Opreed naar Idzega, met in begrip van gezegden Weg naar IJlst,* van af Donderdag den 10 Augustus 1854, tot nadere bekendmaking **is gesloten.**

Sneek,
[illegible] Augustus 1854.
De Burgemeester voornoemd,
M. BAKKER.

AANBESTEDING.

HET GEMEENTE-BESTUUR VAN HET BILDT, gedenkt op Maandag den 14 Augustus 1854, des middags te 12 uur, in het Gemeentehuis te Sint-Anna-Parochie, publiek aan te besteden:

Het **aanleggen** van een' GRINDWEG, op den Ouden Bildtdijk, van af Oude Bildtzijl tot den zoogenaamden Attesweg, ter lengte van ruim 1,400 el, met bijlevering van het daartoe benoodigde, volgens Bestek en Voorwaarden, ter lezing liggende: ter Secretarie te Sint Anna-Parochie; bij DANTUMA, te Sint Jacobi-Parochie; SALVERDA, te Vrouwen-Parochie; Wed. BORGER, te Oude Bildtzijl en DE VRIES, te Hallum.

VAARTSLATTING.

Op Zaturdag den 12 Augustus 1854, des namiddags ten 3 ure, zal ten huize van Jaike Schuringa te Spannum, worden aanbesteed: Het **SLATTEN** van een gedeelte van den SPANNUMER LANGEDAM, ter lengte van 953 ellen, waarvan de Voorwaarden ten genoemden huize ter lezing zijn nedergelegd.
Aanwijzing in loco zal ten zelfden dage van 12 tot 2 uur worden gedaan.

VERKOOP EENER STELPHUIZINGE C. A. EN LAND,

onder Wolsum.

De Notarissen JORRITSMA, te Sneek en LEDEBOER, te Bolsward, zullen publiek veilen:

Eene voor weinige jaren geheel nieuw gebouwde, hechte en propere BOERENHUIZINGE, met SCHUUR en STALLING, HOVING en BOOMEN c. a., benevens 3 perceelen aller uitmuntendst en zeer vruchtbaar GREIDLAND en een strook RIETLAND, gelegen aan de Bolswarder Vaart en het Morra-Wieltje, nabij Vijfhuis onder Wolsum, te zamen gemeten op 6 bunder 9 roede 60 el, breeder bij Billetten omschreven.

Alles nagelaten en bezeten door wln. Gerrit Pieters Oppenhuizen en deszelfs Weduwe. Te aanvaarden uiterst 3 weken na de finale toewijzing.

Wie gading maakt, kome *heden* Dingsdag 8 Augustus, 's nademiddags 2 uur, ter provisioneele toewijzing bij Terpstra, in het Roodhert te Sneek. Condities te vernemen bij opgemelde Notarissen.

PUBLIEKE VERKOOPING TE MINNERTSGA.

De Notaris A. WITHOLT te Sexbierum, zal, na magtiging van de Arrondissements-Regtbank te Leeuwarden, op Saturdag den 12 Augustus 1854, in de Herberg van P. Vogel aldaar, des namiddags ten 5 ure, finaal verkoopen:

1. Eene HUIZINGE met TUIN en ERF, aan de Langestreek in het dorp Minnertsga, gemerkt met nummer 6, ten kadaster bekend in de Gemeente Minnertsga, sectie B, no. 330, Huis en Erf groot 1 roede 78 el, en no. 329 Tuin groot 1 roede 76 el, belast met *f* 1.40 grondpacht jaarlijks, aan de Kerk der Hervormde Gemeente te Minnertsga; bij Cornelis Sikkema in huur; waarop geboden is *f* 2224.
2. Een HUIZINGE met BLEEK en ERF aldaar, gemerkt met nummer 8, ten kadaster bekend in dezelfde Gemeente, sectie B, no. 326, ter grootte van 1 roede 20 el, vrij van grondpacht en floreen; bij Rommert Tuinhof in huur; waarop geboden is *f* 756.
3. 11 roede 30 el MOESTUIN, aan den Rijdweg bij het dorp Minnertsga, kadastraal bekend Gemeente Minnertsga, sectie B, no. 1104, vrij van floreen en van reed en drift; waarop geboden is *f* 421.
4. 22 roede 40 el MOESTUIN, ten zuiden en onder het behoor van Minnertsga, ten kadaster bekend in de Gemeente Minnertsga, sectie B, no. 527, belast te Minnertsga, uit no. 64 met fl. 0-8-12, bezwaard met reed en drift; waarop geboden is *f* 352.
5. Een HUIS in de Koornstraat te Tjummarum, gemerkt met no. 47½, ten kadaster bekend in de Gemeente Minnertsga, sectie C, nos. 285 en 275, zamen ter grootte van 50 el, belast te Tjummarum met ⅜ floreen schatting; waarop geboden is *f* 295.

De Huizen 12 Mei 1855 en de Tuinen na het rispen der vruchten in de herfst van dit jaar te aanvaarden.

BOELGOED.

De Notaris LEDEBOER, te Bolsward, zal, op Maandag den 14 Augustus 1854, des morgens ten 9 ure, ten sterfhuize van J. D. Faber, te Bolsward, bij boelgoed tegen contante betaling, verkoopen:

1. Eene partij gemaakte KOPERSLAGERS-GOEDEREN, als: Ketels, Koffijkannen, Strijkijzers, Koffijmolens, Doofpotten, Lampen, Pannen, Deksels, Komfoortjes, Roeden, Handketels, enz. enz., nieuwe en oude Kagchels, storten Turfbakken en Doofpotten, en verder eene partij nieuw rood en geel Koper, platen Zink, Tin, Lood, Bandijzer, Koperdraad, en oud Lood en geel Koper.
2. KOPERSLAGERS-GEREEDSCHAPPEN, als: 3 Draaibanken, 5 Schroeven, 2 Tassen, 11 Staken, 1 Vijzel, 3 koperslagers Scharen, 30 Hamers, 2 Blaasbalgen, Nijptangen, Vijlen, 1 Aambeeld en Blok, Stempels, Graadijzers, Smeltkroezen, Schalen en Balansen, divers Gereedschap, Slijpsteen, etc.; en
3. MEUBELEN en HUISGERADEN, hoofdzakelijk bestaande in: 1 Kabinet, 1 Pulpitum, 2 Bedden met Peulen, Kussens en Dekens, 1 Klok, Tafels, Stoelen, Spiegels, Schilderijen, 1 Kast, 2 Kisten, Serviezen, Koper-, Tin-, Blik-, Glas- en Aardewerk, eindelijk nog 1 Toonbank en Winkelkast.

MR. D. ROESSINGH, Notaris te *Grootegast*, gedenkt, op Maandag den 14 Augustus 1854, des namiddags te 2 uur, ten HUIZE der GEMEENTE te *Marum*, publiek, voor den tijd van 4 jaren, te verhuren:

Eene BOEREN BEHUIZING, met SCHUUR, TUIN en daarbij behoorende LANDERIJEN, bijgenaamd *HET WESTERZETHUIS*, gelegen onder *Marum*, ter grootte van 61 bunder 54 roede en 70 el; — toebehoorende aan UBEL JACOBS HELDER en CONS.

Mr. D. ROESSINGH,
Nots.

MR. D. ROESSINGH, Notaris te *Grootegast*, gedenkt, op Donderdag den 17 Augustus 1854, des namiddags te 6 uur, ten huize van den Kastelein M. G. VISSER, te *Grootegast*, ten verzoeke van den Heer C. H. SMIT, Rijks-Ontvanger aldaar, publiek te verkoopen:

Eene **HEEREN BEHUIZING**, met **TUIN** en **SINGELS**, HOUTEN LOODS en de VASTE, ALTIJDDURENDE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van een hiernevens gelegen stuk *Weideland;* — alles staande en gelegen aan den Publieken Weg en de Hoofdvaart te *Grootegast*, van ouds bekend onder den naam van *BURGSTEE VAN FERINGA*, doende jaarlijks tot vaste huur *f* 25, groot 1.74.50 el.

Mr. D. ROESSINGH.

VERKOOP VAN VELDVRUCHTEN.

De Notaris H. B. KLAASESZ, te Ternaard, zal, mede ten verzoeke zijner ambtgenooten Mr. J. WITTEVEEN en J. BRANDSMA, in het openbaar verkoopen:

De volgende **VELDVRUCHTEN**, staande op de plaats onder Hantum, bij Pieter D. Idsinga in gebruik geweest, als: 1 bunder 83 roede ROGGE, 3 bunder 67 roede HAVER, 2 bunder BOONEN, 1 bunder 10 roede WEIT, 92 roede Spaansche KLAVER en ruim 3 bunder AARDAPPELS. — Nader bij Billetten aangeduid.

Wie gading maakt kome Maandag den 14 Augustus 1854, des nademiddags 5 uur, in de Herberg van T. T. Kamstra, te Hantum.

AANBESTEDING bij inschrijving en verlaging van het **afbreken** der STEENEN PIJP — en het **maken** eener NIEUWE BRUG enz. te Nieuwe Bildtzijl voor de Vaart van het Nieuwe Bildt, met bijlevering der Bouwstoffen en Arbeidsloonen.

Bestek, Voorwaarden en Teekening liggen ter inzage bij den Kastelein J. TERPSTRA, te Nieuwe Bildtzijl, van af den 9 Augustus e. k., en waar de besteding zal plaats hebben op Dingsdag den 15 Augustus, des namiddags om 3 uur; zullende alsdan om 2 uur de noodige aanwijzing aan de gegadigden worden gegeven.

Te huur:

Een ... te Leeuwarden. Te bevragen bij den Heer BATTAERD, op den Grachtswal te Leeuwarden.

Men vraagt tegen November aanstaande, op een der fatsoenlijkste standen te Leeuwarden, een **klein HEEREN-HUIS** of **INTREK** met geheel vrijen OPGANG. — Adres bij J. G. PATER, in de Groote Kerkstraat aldaar.

Een royale INTREK **TE HUUR**, met vrijen OPGANG, en dadelijk te aanvaarden. Te bevragen bij P. WIJBRANDI, te Leeuwarden.

Heeren Notarissen in het Kanton *LEMMER*, en aangrenzende Kantons, worden verzocht te willen nazien, of ook onder hen berustende is, een TESTAMENT van HEPKE H. OUDHUIZEN te *Wijckel*. Adres H. H. MULDER te *Wijckel*.

De Erfgenamen van HEPKE HIZZES OUDHUIZEN, overleden te Wijckel, den 12 Julij ll. worden verzocht zich aan te melden ten Kantore van de ondergeteekende, vóór den 15 Augustus e. k., met opgave van hunne relatie als erfgenamen, ten einde tot de inventarisatie te kunnen overgaan.

Mr. H. HIDDINGA.

Alle diegenen, welke iets te vorderen hebben van- of verschuldigd zijn aan nu wijlen PIETER POSTHUMA MANTJE, in leven Winkelier te Workum, worden verzocht daarvan opgave of betaling te doen ten Kantore van den Notaris MANN, te Workum, en wel vóór den 18 Augustus 1854, zullende daarna géénе pretenties meer worden aangenomen.

De Ondergeteekende, dankbaar voor het vertrouwen hem gedurende 26 jaren geschonken, maakt aan het algemeen bekend, dat hij de affaire in **KOFFIJ, THEE** en **KRUIDENIERSWAREN**, aan zijne beide Zonen, HALBE DE VRIEZE en GIEL CORNELIS DE VRIEZE, heeft overgedragen, terwijl hij de **TABAKSFABRIEK** voor eigene rekening zal blijven continueren.

A. DE VRIEZE Hz.

Ingevolge bovenstaande advertentie, de affaire in **KOFFIJ, THEE** en **KRUIDENIERSWAREN** van onzen Vader overgenomen hebbende, nemen wij de vrijheid, ons in de algemeene begunstiging aan te bevelen, welke wij zullen trachten ons, door eene prompte behandeling, waardig te maken.

Heerenveen, den 1 Augustus 1854. H. & G. C. DE VRIEZE.

VARKENS-PESTILENTIE.

Om de ziekte der Zwijnen te voorkomen, neme men het krachtige, en voor de beesten niet onaangename middel van den Ondergeteekende, à 75 Cents voor elk dier berekend, te baat; terwijl het den zieken gegeven, de genezing bevordert, als de kwaal namentlijk niet reeds eene te hoogen graad heeft bereikt. Een berigt omtrent het gebruik vóór en in de ongesteldheid zelve is er bijgevoegd. — Ook debiteert hij met uitmuntend gevolg

Dr. ROCHE'S KINKHOESTMIDDEL,

à *f* 1 het fleschje. — Dit heilzaam menicament *alleen* voor uitwendig gebruik geschikt, bewijst zeer groote diensten, niet alleen in bovenstaande ziekte, maar ook in vele andere borstkwalen brengt hetzelve groote verlichting aan.

J. C. H. VAN HARINXMA, *Apotheker te Leeuwarden.*

DARLINGTON, ENGELAND, 13 Junij 1850.

Een man, van 31 Jaren, die sedert 20 Jaren aan slechte spijsvertering heeft gesukkeld en eene massa soda, ammoniac, magnesia, columbo en een aantal alcalien heeft gebruikt, zonder verbetering in zijnen toestand te bespeuren, is door **DU BARRY'S REVALENTA** volkomen hersteld. Er de patient dit meel gebruikte, was hij zeer voorzigtig in de keuze van zijn voedsel; cacao, koffij, gort, brood, melk, arrowroot, sago, garstewater, rund- en schapenvleesch, gevogelte en aardappelen, werden in zijne maag zuur als azijn, en veroorzaakten hem ondragelijken last van misselijkheid, verstoppingen, buikpijn, hoofdpijn, zenuwaandoeningen, enz. Sedert hij de **REVALENTA** gebruikt, zijn al deze verschijnselen verdwenen. In andere mij bekende gevallen heeft dit *Farina* dezelfde uitwerking gehad.

SAMUEL BARLOW, *Apotheker.*

DU BARRY'S

KRACHTHERSTELLEND GEZONDHEIDS-FARINA

voor Kranken van elken leeftijd en zwakke Kinderen,

De Revalenta Arabica,

een aangenaam en versterkend Meel voor ontbijt en avondeten is zonder twijfel van alles wat de mensch nuttigt het gezondste voedsel; zij herstelt de spijsvertering, versterkt de zenuwen en longen, zuivert het bloed, brengt nieren en lever in gezonden staat, bevordert de geregelde werking der organen en geneest volkomen alle maaglijden van welken aard ook, benevens verslijming en onderlijfskwalen, terwijl ze het gebruik van Pillen, Poeijers of Mixturen geheel nodeloos maakt; het is erkend voor het beste voedingsmiddel voor Kinderen en Zieken en wordt zeer aanbevolen door de Doctoren URE, SHORLAND, CAMPBELL, GRIES, GATTIKER, WURZER en anderen.

Het kan niet te veel gezegd worden: de meeste ziekten ontstaan uit slechte spijsvertering; uit de een of andere stoornis in de toebereiding der sappen, en kunnen dus door **DU BARRY'S REVALENTA ARABICA** genezen worden. Het gebruik daarvan kan nooit, in welk geval ook, eenig kwaad doen, de toebereiding is eenvoudig en de smaak kan voor iedereen lekker zijn; men maakt ze aan met room, wijn, zout of suiker, ieder naar zijne verkiezing.

Zij wordt verkocht in onderstaande Dépôts, in blikken bussen van 87½ Ct. *f* 2, *f* 3.50, *f* 8, *f* 16. Dubbel geconcentreerde *f* 4 — *f* 7 — *f* 16 — *f* 24.

Hoe grooter de bus hoe voordeeliger de verhouding tusschen prijs en gewigt.

Eene brochure, die over dit heilmiddel handelt, wordt *gratis* afgegeven.

Amsterdam, Verkoophuis; Assen, H. P. A. van Gorcum; Bolsward, S. S. Oosterbaan; Dokkum, A. Schaafsma; Franeker, K. Drager; Gorredijk, S. G. Zwart; Harlingen, Wed. G. Tijhoff; Heerenveen, G. Overdiep; Hindelopen, David de Jong; Kollum, C. Nihot; Leeuwarden, J. J. van Haagen en A. van Wamel; Meppel, J. M. Barth; Sneek, P. T. Potma; en in de bekende Dépôts in de andere steden des Rijks.

De Zalf en Pillen van Holloway,

hebben weder eene wonderbaarlijke uitwerking gedaan op iemand die sedert tien jaren aan een scorbutieke huiduitslag was lijdende.

De Heer Mackridge, Scheepsleverancier te Liverpool in de Pricesstraat woonachtig, had sedert tien jaren een scorbutieke huiduitslag aan eene zijner handen, die hem zoo veel pijn veroorzaakte, dat zijn ligchaamsgestel zeer daardoor verzwakte. Gedurende dien tijd was hij onder behandeling van eenige der bekwaamste geneesheeren, doch zonder de minste verbetering in zijnen toestand te ondervinden. Eindelijk kocht hij bij den Heer Thomson, Apotheker in de Stenhopestraat te Liverpool, eenige Pillen en Zalf van Holloway, en eenigen tijd in het gebruiken van dezelve volhard hebbende, kreeg hij eene volmaakte gezondheid en vorige ligchaams krachten terug.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

DOOSJES PILLEN van *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3, *f* 6.75, *f* 13.50, *f* 20.50.
POTJES ZALF „ - 0.80, - 1.85, - 3, - 7.05, - 13.85, - 20.50.

Zijn op *franco aanvrage, à contant*, te bekomen: aan het Hoofddépôt bij den Heer J. STRAATMAN, te 's Hertogenbosch; J. C. H. VAN HARINXMA, te Leeuwarden; Mej. de Wed. H. A. BINKSMA, te Harlingen; P. T. POTMA, te Sneek; S. G. SWART, te Gorredijk; S. VISSER, te Lemmer; S. S. OOSTERBAAN, te Bolsward; alsmede te Londen, Holloway's Etablissement, Strand 244.

Attentie s. v. p.

Schipper GOUWKE SPOELSTRA, uit Friesland, ... den, wordt in zijn belang verzocht, ten spoedigsten ... of in persoon te komen ten huize van Mr. J. D. DENIS, ... te Arnhem.

NAAR AUSTRALIË.

De Ondergeteekende, vroeger Stuurman ter groote Vaart, en ... op dit Eiland, wenschen met nog eenige ZEELIEDEN en TIMMERLIEDEN welke eenigzins met de zeevaart bekend zijn, eene **COMPAGNIE** aan te gaan, om met — en onder gezamenlijk aandeel ter verwerving van een geschikt Vaartuig, naar ***Australie*** te varen, ten einde *aldaar onder ... Compagnieschap werkzaam te zijn en hun fortuin te beproeven.* Zij welke tot ... derneming zich genegen gevoelen, worden uitgenoodigd met den Ondergeteekende daarover in overleg te treden, kunnende tevens informatie bekomen ... RINZE BROUWER, Kastelein op het Vliet te Leeuwarden.

Heeren Reeders, Kooplieden en anderen welke tot ondersteuning ... neming zich genegen mogten gevoelen, aandeel in het vereischte Vaartuig ... men, worden uitgenoodigd daarvan mededeeling te geven.

Hollum, (Ameland), Augustus 1854. JAN E. ...

KAATSPARTIJ BIJ HANTUM.

Met consent van den Heer Burgemeester van Westdongeradeel, ... Kastelein G. A. v. D. WOUDE, bij Hantum, op Zaturdag den 19 Augustus 1854, des namiddags ten 1 uur, te laten Verkaatsen:

Eenige extra fraaije ZILVERWERKEN.

ZEGT HET VOORT.

DE GEWONE JAARLIJKSCHE HARDDRAVERIJ

te **VEENDAM** zal plaats hebben op Donderdag den 17 Augustus e. k.

PRIJS: ***Eene elegante PENDULE,***
ter waarde van f 120.

PREMIE: ***Een GOUDEN CILINDER-HOROLOGIE,***

waarop alle Paarden zullen worden toegelaten, die ten genoegen zijn van de Directie.

De Aangifte der Paarden zal zijn om elf uur; Keuring om 12; Rijding's namiddags 2 uur.

HARDDRAVERIJ TE WINSCHOTEN,

op DONDERDAG den 31 Augustus 1854.

PRIJS: ***Eene fraai bewerkte ZILVEREN KOFFIJKAN.***
1ste PREMIE: ***Een DITO TAFEL-TABAKSPOT.***
2de PREMIE: ***Een DITO INKTZETTER.***

Alle Paarden ten genoegen der Directie worden toegelaten, uitgezonderd die welke hier bereids eenen Prijs hebben gewonnen.

Aangifte en Keuring des morgens 11 uur, ten huize van D. RANDA MULDER, in de Nederlanden.

Rijding des nademiddags 2 uur.

Vijftien TIMMERKNECHTEN kunnen dadelijk werk bekomen bij BOUWE BAUKES ALGERA, Mr. Timmerman te Gaast. Brieven *franco.*

Een à twee WAGENMAKERSKNECHTEN, hun werk ten deele verstaande, kunnen dadelijk werk bekomen bij H. A. VAN DER PLOEG, Wagenmaker te Sint Jacobi-Parochie.

BOEKHANDEL.

De Boekhandelaar H. KUIPERS te Leeuwarden verlangt eenen BEDIENDE of LEERLING, buiten genot van kost en inwoning.

VERMIST Vrijdag 4 Augustus,

IN HET LOGEMENT *DE GOUDEN ROSKAM*:

een kort zwart ORLEANS JASJEN, eene zwart LAKENSCHE BROEK, een grijs VEST, een zwarte ZIJDEN HALSDOEK, een paar nieuwe gewast lederen halflage SCHOENEN, in een blaauwe doek ingepakt. Degene die het bij abuis heeft medegenomen, wordt verzocht het spoedig terug te bezorgen bij den Logementhouder J. BIKBERGEN, in de Roskam, te Leeuwarden.

Door de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, te Groningen, is uitgegeven:

HANDWOORDENBOEK

DER LATIJNSCHE TAAL,

door Mr. J. A. SCHNEITHER, Rector van het Gymnasium te Groningen. Prijs *f* 10, in geheel linnen band *f* 10.50.

Prof. B. H. LULOFS, de Declamater. . . . . Prijs *f* 3.90.

„ „ „ „ **Verhandeling** over den aanvang en vroegsten bloei onzer Letterkunde. . . . . Prijs *f* 1.50.

Prof. P. HOFSTEDE DE GROOT, Wenken over de eigene studie, voor jeugdige Onderwijzers in de lagere Scholen. . . . . Prijs *f* 0.50.

Dr. R. WESTERHOFF, de Kwelderkwestie nader toegelicht. Met eene Wadkaart. . . . . Prijs *f* 2.80.

TAFEREELEN en VERHALEN uit de Natuur en de Geschiedenis. Een Leesboek voor de Scholen, ter bevordering van smaak en kennis. Prijs *f* 0.30.

H. A. M. ROELANTS, te Schiedam, heeft verzonden:

ALAMONTADE,

DE GALEISLAAF,

DOOR

HEINRICH ZSCHOKKE.

Naar het Hoogduitsch door Dr. J. O. JOSSET.

Tweede Druk.

VOLKS-UITGAVE.

in één deel (ingenaaid) kompleet *f* 1.30; gebonden in keurig linnen band is de

PRIJS *f* 1.50.

DE ALAMONTADE van den grooten ZSCHOKKE, is in ons vaderland ... stig bekend om eenige aanbeveling daarvan hierbij te voegen. Ten einde tot de *algemeene* verspreiding mede te werken, is de uitgever tot deze ***zeer goedkoope uitgave*** besloten, terwijl hij de hoop voedt, dat een groot debiet, hem in zijne verwachtingen niet te leur zal stellen.

TER LEEUWARDER COURANT-DRUKKERIJ.

De BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Leeuwarden* doen te weten, dat door den Raad dier Gemeente, in zijne vergadering van den 3 Junij 1854, en nader in die van den 13 Julij daaraanvolgende, is vastgesteld de volgende

VERORDENING van POLICIE op het leggen der *Schepen* en op de *Scheepvaart* in de Gemeente *Leeuwarden*.

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Deze Verordening van Policie, bevattende de bepalingen tot handhaving van de goede orde op het leggen der schepen en op de scheepvaart in de gemeente *Leeuwarden*, is van toepassing op alle schepen, schuiten of vaartuigen, van welken aard of benaming ook, die varen of liggen in de grachten of wateren, onder die Gemeente behoorende.

Art. 2. De eigenaars, gezagvoerders of bewoners dier vaartuigen zijn, ten aanzien van de bepalingen dezer Verordening, aansprakelijk en strafbaar voor de overtredingen, met hunne schepen begaan.

Art. 3. De met de handhaving en uitvoering van deze Verordening belaste ambtenaren of beambten, zijn bevoegd onwilligen feitelijk te dwingen tot het opvolgen en in acht nemen van de bepalingen dezer Verordening.

Bij verschil van meening ten aanzien van doorvaart of ligplaats, of eenige andere bij deze Verordening geregelde zaken, zullen de personen, wien zulks zoude mogen aangaan, zich aan de beslissing van de genoemde ambtenaren of beambten onderwerpen, en de hun te dien aanzien gegevene bevelen onverwijld opvolgen.

HOOFDSTUK II.

Van de Ligplaatsen.

Art. 4. Met ieder vaartuig in deze gemeente te huis behoorende, of zich voor langeren of korteren tijd daar ophoudende, zal in de wateren dezer stad de bij deze Verordening voor ieder soort van vaartuigen bepaalde ligplaats worden ingenomen.

Art. 5. Onder bepaalde ligplaatsen worden verstaan:

a. De vaste ligplaatsen der van of op deze stad varende Markt-, Beurt- en Veerschepen;

b. De ligplaatsen over de uitgestrektheid van eenige gracht of water voor particuliere schepen;

c. De tijdelijke aangewezen ligplaatsen voor schepen en vaartuigen van welken aard ook die niet zoo zeer gebruikt worden voor de eigenlijke vaart, als wel enkel en alleen of voornamelijk dienen tot woning, tot magazijn van waren of om daarin eenige nering of bedrijf uit te oefenen.

Art. 6. De ligplaatsen bedoeld bij litt. *a.* van het vorig artikel worden door Burgemeester en Wethouders voor ieder Markt-, Beurt- of Veerschip afzonderlijk aangewezen.

Art. 7. Als ligplaatsen bedoeld bij litt. *b.* van art. 5 worden bepaald:

a. Voor schepen, waaruit men gewoon is de turf bij grootere partijen te verkoopen, geladen of ledig: de gracht van de Wirdumerpoorts- of Zuiderbrug af tot aan de bogt van den Grachtwal, de buitenzijde;

b. Voor particuliere schepen in het algemeen, die in lading of lossing liggen, of in afwachting van bevrachting met granen, koopwaren, stukgoederen en dergelijke: de gracht van de bogt van den Grachtswal af tot aan de Vlietsterbrug, de buitenzijde, en de gracht van de Boomsbrug tot aan den hoek van de Weerklank, buitenzijde.

c. Voor vrachtschepen, waarmede op de marktdagen granen worden aangebragt of vervoerd, en schepen met appels geladen: de hiervoren gemelde gracht aan de Ooster kade;

d. Voor particuliere schepen in lading liggende voor aardappelen; de gracht van de Boomsbrug af tot naar Vijversbuurt, de buitenzijde;

e. Voor schepen met turf, waaruit men gewoon is de turf in het klein te verkoopen, geladen of ledig, en schepen met gedroogde visch: de hiervoor gemelde gracht aan de Nieuwe kade en de gracht van het Dockumer-end af tot aan het Militaire hospitaal, aan de Noorderkade;

f. Voor schepen met brandhout, hooi en stroo: de gracht van de draaibrug af tot aan de Verwersbrug.

Art. 8. Als ligplaatsen bedoeld bij litt. *c.* van art. 5 worden bepaald:

De gracht nabij de Wirdumer- of Zuider-brug, buitenzijde, en

De gracht langs den Nieuwen weg bij het Ziekenhuis.

Art. 9. Alle schepen, voor welke ligplaats ook bestemd, zullen, indien de met de uitvoering van deze Verordening belaste ambtenaren of beambten zulks noodig oordeelen, op de eerste aanmaning worden verhaald.

De eigenaars, gezagvoerders of bewoners dier schepen, zullen zich daartegen niet op eenig regt van bestemde of aangewezen ligplaats kunnen beroepen.

HOOFDSTUK III.

Bijzondere bepalingen.

§ 1. *Voor Markt-, Beurt- en Veerschepen.*

Art. 10. De eigenaars of gezagvoerders der van- of op deze Gemeente varende Markt-, Beurt- en Veer-schepen, zullen daarmede onverwijld bij hunne aankomst de voor die schepen bepaalde ligplaats innemen, en die tot aan den bij hunne afzonderlijke Reglementen bepaalden tijd van vertrek niet weder verlaten, dan alleen in de volgende gevallen:

a. Wanneer de doorvaart voor andere schepen zulks voor eenige oogenblikken mogt noodzakelijk maken;

b. Wanneer zij, om grootere partijen goederen te lossen of te laden, met vergunning van de met de uitvoering van deze Verordening belaste ambtenaren of beambten, ten gerijve der belanghebbenden, naar pakhuizen, magazijnen of marktplaatsen of ter overlading van goederen in of uit andere schepen, moeten verschieten;

c. In de gevallen afzonderlijk bij deze Verordening aangewezen.

Art. 11. Zij zullen echter in de bij het voorgaand artikel uitgezonderde gevallen nimmer langer dan noodig is op zoodanige andere plaatsen blijven liggen, en in allen gevalle zorg dragen, dat er zich gedurende den tijd der afwezigheid, op- of bij hunne ligplaats een vertrouwd en bevoegd persoon bevinde, om boodschappen en te bestellen goederen aan te nemen en te verzorgen, en dat zij met hunne schepen ten minsten één uur voor den tijd van afvaart bepaald, weer op de bestemde ligplaatsen aanwezig zijn.

Art. 12. Men zal met geen ander vaartuig de voor een Markt-, Beurt- of Veerschip bestemde ligplaats mogen innemen, dan alleen bij afwezigheid van dat Markt-, Beurt- of Veerschip, en zich daarop bevindende, bij aankomst van dat schip terstond moeten verhalen.

Art. 13. Op deze schepen zullen, met in witte verf gestelde letters op den kop van het roer of eenige andere zigtbare plaats, de plaatsen, waarvan en waarop zij varen, duidelijk moeten zijn aangeduid.

Art. 14. Deze schepen zullen op den bepaalden tijd van den wal varen en daarna onverwijld en zonder zich op te houden vertrekken.

§ 2. *Voor Particuliere schepen.*

Art. 15. De eigenaars of gezagvoerders van particuliere schepen, die zich om goederen te lossen of te laden, in afwachting van bevrachting of om eenige andere reden in deze Gemeente ophouden, zullen daarmede onverwijld bij hunne aankomst, de voor die soorten van schepen bij art. 7 hiervoor bepaalde ligplaatsen, innemen.

Indien zij deze plaatsen niet genoegzaam kennen, zullen zij zich daartoe bij de met de handhaving van deze Verordening belaste ambtenaren of beambten kunnen vervoegen.

Art. 16. Alleen om uit of in elders staande pakhuizen en bergplaatsen, particuliere huizen of andere schepen, goederen te laden of te lossen, zullen zij zich van hunne ligplaatsen mogen verwijderen, doch niet langer dan voor den tijd dat er geladen of gelost wordt, op zoodanige andere plaats mogen blijven liggen.

Schepen welke aardappelen laden, zullen dit echter niet dan met bijzondere vergunning van den Commissaris van Policie of van den Marktmeester, op eenige andere plaats mogen doen dan in de stadsgracht, aan den noordkant van de Weerklank.

§ 3. *Voor schepen welke alleen of wel voornamelijk tot woning dienen.*

Art. 17. De eigenaars of bewoners van schepen of vaartuigen, van welken aard ook, die niet zoo zeer gebruikt worden voor de eigenlijke vaart, als wel enkel en alleen of voornamelijk dienen tot woning, tot magazijn van waren, of om daarin eenige nering of bedrijf uit te oefenen, welke zich onder het bestuur dezer Gemeente tijdelijk of meer bestendig ophouden, zullen geene ligplaats mogen hebben, dan na bekomene toestemming van den Burgemeester en zijn hierna verpligt, bij hunne aankomst in deze Gemeente, zich onverwijld te vervoegen bij den Marktmeester of een der beambten van Policie, ter bekoming van aanwijzing der voor hen bestemde ligplaatsen, die hiervoor bij art. 8 in het algemeen zijn bepaald, maar telkens bij aankomst voor ieder zoodanig vaartuig onder een bepaald nommer zullen worden aangewezen.

Art. 18. De hiervoor gemelde beambten houden aanteekening van de aldus aangewezen ligplaatsen, van de soort en grootte der vaartuigen en van de namen der bewoners. Zij doen daarvan opgave aan het bureau van Policie telken middag 12 uur, ten einde een en ander aldaar in een daarvoor bestemd register worde ingeschreven.

Art. 19. De eigenaars of bewoners van de bij deze § bedoelde vaartuigen, zullen daarmede de hun alzoo aangewezen ligplaatsen terstond innemen.

Art. 20. Zij zullen de aangewezen ligplaatsen niet dan met toestemming van den Commissaris van Policie, voor eene andere plaats verwisselen, en indien zij naar elders vertrekken, van hun voornemen daartoe vooraf kennis geven aan het bureau van Policie, voor deze zaken, behalve op Zon- en Feestdagen, geopend des voordemiddags van 9 tot 12 ure.

§ 4. *Voor alle schepen en vaartuigen zonder onderscheid.*

Art. 21. Het is verboden met eenig vaartuig, hetzij liggende, hetzij varende, het vaarwater te stremmen of te belemmeren.

Art. 22. De eigenaar, tijdelijke gezagvoerder of bewoner van ieder vaartuig, waarmede eenige belemmering of stremming van het vaarwater wordt veroorzaakt, is verpligt op de eerste, naar den inhoud van deze Verordening, regtmatige vordering van dien daardoor gehinderd wordt, of op bekomen last van de met de uitvoering belaste ambtenaren of beambten, onverwijld zijn vaartuig te verhalen.

In het Vliet in lading of lossing liggende, zal het vergund zijn vooraf een half last of daarmede gelijk staande hoeveelheid goederen, zonder oponthoud in of uit het schip te brengen.

Art. 23. Ten einde alle belemmering of stremming van de doorvaart zooveel mogelijk te voorkomen, zullen er uithoofde van den marktdag, van Donderdag namiddag *drie* uur tot Vrijdag namiddag *drie* uur, geene vlotten of vaartuigen, van welken aard ook, in de Stad, binnen de grachten mogen liggen of varen, zonder speciale vergunning van den Commissaris van Policie, dan alleen:

a. De gewone Markt-, Beurt- en Veerschepen;

b. De schepen die goederen ter markt brengen of van daar afhalen;

c. Pramen en dergelijke vaartuigen, die voor kooplieden en neringdoenden in de sub *a.* en *b.* bedoelde schepen goederen bezorgen of van daar afhalen.

Art. 24. Op de marktdagen, van des namiddags *één* uur af tot dat de schepen vertrokken zijn, die de boter en kaas van de Waag laden, zullen er tusschen de Waagsbrug en de Lange-pijp geene andere vaartuigen mogen liggen dan de bedoelde schepen.

De Markt- of Veerschepen, die daar hunne ligplaatsen mogten hebben, zullen voor *één* uur naar eene andere hun aan te wijzen plaats vervaren moeten zijn.

Art. 25. In het Vliet zal, zonder vergunning van den Commissaris van Policie, nimmer eenig vlot of vaartuig mogen blijven liggen, binnen de Blaauwebrug, dan alleen om te lossen of te laden in of uit de aan dat vaarwater gelegene pakhuizen en bergplaatsen, en niet langer dan gedurende den tijd dat er geladen of gelost wordt.

Art. 26. Gedurende de marktdagen, tot *drie* uur na den middag, zullen zonder vergunning van den Commissaris van Policie, in het Vliet geene vaartuigen mogen laden of lossen, dan alleen Veerschepen zonder hoofdtouwen, Marktsnikken, zoogenaamde landschepen en kleine pramen.

Art. 27. Van des Vrijdags morgens *negen* tot des namiddags *één* en *twee* uur, zullen geene groote schepen, als: koffen, smakken, tjalken en dergelijke, het Vliet mogen invaren.

De bedoelde schepen zullen, wanneer er genoegzame ruimte is ter doorvaart, na *één* uur van de binnen of westzijde en na *twee* uur van de buiten of oostzijde worden doorgelaten, doch voor dat de Brugwachters daaromtrent beslist hebben, de bruggen niet mogen doorvaren, noch naderen.

Art. 28. In het Vliet en andere enge vaarwaters, waar veel passage is, zullen bestemde wisselplaatsen zijn, door borden of op eenige andere wijze aangewezen.

Bij aankomst van een ander, zal het vaartuig, dat zich het naast bij een' dier wisselplaatsen bevindt, op die plaats stoppen of daarheen terug varen.

Indien twee vaartuigen, die elkander ontmoeten, niet gemakkelijk kunnen passeren, ook als het eene vaart en het andere ligt, zullen beide naar de naaste wisselplaats varen, ten einde elkander daar te kunnen voorbij schieten.

In allen gevalle zullen schippers of schuitenvoerders elkander in het voorbij varen geene belemmering of oponthoud veroorzaken, al ware het ook noodig ter voorkoming daarvan met hunne vaartuigen eene brug te passeren of in eene andere gracht te varen, om elkander te gemakkelijker voorbij te laten.

Art. 29. Bij het elkander tegen varen door bruggen, pijpen en andere naauwe doorgangen, zal het vaartuig dat het naast daarbij is of het verst daarin opgevaren, kunnen doorschieten en het andere moeten stoppen of terug varen.

Art. 30. Op last van de ambtenaren of beambten van Policie, van den Marktmeester of van de Brugwachters en den Vallaatsman, zullen de schippers of schuitenvoerders ten allen tijde hunne vaartuigen stoppen of daarmede, voor zooveel noodig, terug varen, ingeval de gemelde ambtenaren of beambten meenen dat er voor andere aankomende of daar liggende vaartuigen belemmering zoude ontstaan in de doorvaart.

Art. 31. Bij het schutten en varen door het Vallaat, zullen de schepen die het eerst aankomen ook het eerst in de kolk en daar weder uit mogen varen, des echter dat altijd, van de gelijktijdig aldaar aanwezige schepen naar de na te melden rangschikking, die daarbij het eerst zijn genoemd, den voorrang hebben boven de later genoemden: *a.* De Trek-veerschepen; *b.* Markt-, Beurt- en Veerschepen die op vaste tijden varen; *c.* Schepen met levend vee of versche visch; *d.* Schepen met boter; *e.* Particuliere schepen.

Schepen met buskruid geladen, zullen altijd afzonderlijk en voor alle andere schepen, worden doorgelaten.

Art. 32. Ten einde alle verhindering in het varen door en bij het Vallaat voor te komen, zullen er Vrijdags geene tjalken of andere groote particuliere schepen, dan op eenen afstand van 75 Nederlandsche ellen, mogen blijven liggen.

Art. 33. Desgelijks zullen, wanneer het sterk afstroomt, grootere schepen niet in of voor het Vallaat mogen varen of liggen op de tijden dat de trekschepen daar moeten passeren, alles ter beoordeeling van de met de uitvoering van deze Verordening belaste ambtenaren of beambten, aan wier beslissing en orders de schippers zich zullen hebben te onderwerpen.

Art. 34. Het is verboden bij het varen in stadsgrachten of in het Vliet binnen de Poppebrug, op eenig vaartuig zeil te voeren, dan alleen van de Wirdumer- of Zuider-brug af, tot nevens de Schaveneksbrug, en van het Badhuis af tot aan het Militair hospitaal.

Art. 35. Het is verboden door bruggen te varen met eenig staand zeil aan den mast, of met liggende boegspriet.

De zeilen zullen op bekwamen afstand van de bruggen, waar zulks noodig is door waarschuwingsteekenen aan te wijzen, worden gestreken en de boegsprieten op- of ingehaald.

Art. 36. Het is verboden, binnen de voormalige stads wallen, op schepen of vaartuigen linnen, kleeden of dergelijke dingen te droogen te hangen of anders dan plat op het dek uit te spreiden.

Art. 37 Die met schepen door ophaal- of draai-bruggen willen varen, zullen, als die bruggen voor hen moeten worden opgehaald of afgedraaid, op behoorlijken afstand daartoe de Brugwachters aanroepen, en bij belemmering van de passage, het zij door aankomende schepen of rijtuigen, daartoe aangemaand, hunne vaartuigen zoo spoedig mogelijk stoppen.

Art. 38. Niemand dan de daartoe gestelde Brugwachters en Vallaatsman, of iemand hunnentwege, zal eene brug of het Vallaat mogen openen of pogingen daartoe doen.

Art. 39. Het is verboden met haken of kloeten te steken in boomen, in bruggen, in pijpen of in de palen, leuningen en het metselwerk daarvan, behalve in de daarvoor opzettelijk aangebragte voorwerpen.

Art. 40. Het is verboden scheepstouwen of kettingen vast te maken of te laten vast maken aan boomen, aan palen van beschoeijingen, stekken en bruggen of aan de leuningen daarvan, hetzij om vaartuigen vast te leggen of die voort te winden of te trekken. Men zal daartoe steeds gebruik maken van de palen en

ngen van wege de Gemeente of door particulieren op of in de wallen te maken.

Art. 41. Ieder ingezeten is verpligt te dulden, dat in de bij deze Verordening bepaalde gevallen, een schip ligplaats hebbe voor zijn huis. De eigenaars, tijdelijke gezagvoerders of bewoners dier schepen, zullen evenwel de ingezetenen zoo weinig mogelijk belemmeren of verhinderen in het genot voor den wal voor hun huis of in den opslag daarop, en, bij aldien het om het opdoen van goederen of enige andere regtmatige reden noodig zij, op de eerste aanvrage daartoe met hunne vaartuigen van den wal afhalen of voor een nabij gelegen wal gaan liggen, en einde de vereischte ruimte te geven.

Art. 42. Een ieder schipper, schuitevoerder of arbeider, die goederen uit of in eenig vaartuig lost of laadt naar of van huizen die niet met het onderhoud van eenig gedeelte van den wal zijn belast, zal daartoe van geene andere wallen gebruik mogen maken, dan van die welke tot algemeene opslagen bestemd zijn, en voor rekening der Gemeente onderhouden worden.

Beurt- of Veerschippers zijn van deze bepaling uitgezonderd, in zoo verre zij tot lossing of lading uit of in hunne schepen gebruik maken van de wallen waarvoor zij hunne vaste ligplaatsen hebben.

Art. 43. Een ieder is verpligt zijn vaartuig drijvende te houden, of het, indien dit, uithoofde van zware lekkagie, wegens ouderdom of door eenig noodlottig toeval onmogelijk zij, op aanwijzing op eene plaats buiten het openbaar vaarwater neer te leggen.

Nalatigheid of onwil in dezen zal met de hierna te bepalen straf worden gestraft, en het zinkende of gezonken vaartuig, op last van den Burgemeester of den Commissaris van Policie, ten koste van dien het mogt aangaan, naar zoodanige plaats worden gebragt als daarvoor geschikt zal worden geoordeeld, ten einde vervolgens te worden hersteld of gesloopt.

HOOFDSTUK IV.

Bepalingen voor alle schepen en vaartuigen zonder onderscheid bij besloten water.

Art. 44. Binnen de voormalige stadswallen en in het Vliet zullen bij besloten water geene schepen of vaartuigen mogen blijven liggen.

Slechts in bijzondere gevallen zal daartoe door den Commissaris van Policie vergunning kunnen worden verleend voor kleine pramen en dergelijke, op plaatsen waar zulks niet hinderlijk is.

Art. 45. Zoodra de vorst invalt of het water schijnt te zullen toe vriezen, zullen de eigenaars, gezagvoerders of bewoners, hunne vaartuigen brengen of doen brengen naar de bestemde ligplaatsen, en dezelve daar, naar aanwijzing van den Marktmeester, des noodig geadsisteerd met de Policie-dienaren, leggen langs de wallen of met een der stevens naar den wal, zoo als het gerijf, de goede orde en de vereischte ruimte vorderen en medebrengen.

De beslissing omtrent het geschikte tijdstip daartoe, hetzij bij dag hetzij bij avond, en de regeling van het leggen der schepen, wordt aan den Commissaris van Policie en den Marktmeester overgelaten en opgedragen.

De eigenaars, gezagvoerders of bewoners der vaartuigen, zijn verpligt, de hun dienaangaande door of van wege dien ambtenaar of beambte gedane aanzegging of gegevene bevelen onverwijld op te volgen.

Art. 46. Indien de Commissaris van Policie noodig oordeelt, voor den overgang over het ijs, om de veiligheid of om eenige andere reden, sommige plaatsen open te houden, ook in grachten en wateren voor ligplaatsen van schepen bestemd, zal op eene alzoo aangewezen' plaats geen schip mogen liggen, dan met toestemming van den gezegden ambtenaar.

Art. 47. Ieder schipper van een bewoond schip is verpligt naast of bij den steven van zijn vaartuig aan den wal een voldoend bijt open te houden.

STRAFBEPALINGEN.

Art. 48. De overtredingen van de bepalingen dezer Verordening zullen worden gestraft als volgt:

a. Met eene geldboete van *éene* gulden, de overtredingen van art. 13, 17, 19, 20, 36, 37, 39, 40, 42 en 47.

b. Met eene geldboete van *twee* gulden, de overtredingen van art. 15, 16, 23, 25, 28, 29, 31, 34, 35 en 41.

c. Met eene geldboete van *drie* gulden, de overtredingen van art. 10, 11, 12, 14, 21, 22, 24, 26, 27, 33, 38, 44, 45 en 46.

d. Met eene geldboete van *vier* tot *tien* gulden en gevangenis van *één* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk, de overtredingen van art. 43.

e. Die geweigerd hebben aan de hun door de met de uitvoering dezer Verordening belaste ambtenaren of beambten, in de daarbij voorziene gevallen, gedane aanmaningen gehoor te geven en hunne bevelen te dien aanzien op te volgen, zullen worden gestraft met eene geldboete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenis van *één* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.

SLOTBEPALINGEN.

Art. 49. De Commissaris en verdere beambten van Policie, de Marktmeester en, voor zooveel noodig, de Commissarissen der Beurt- en Veerschepen, de Brugwachters en de Vallaatsman, worden belast met de uitvoering van deze Verordening, en het constateren der overtredingen daarvan aan hunne waakzaamheid toevertrouwd.

Art. 50. De Verordeningen van Policie voor deze Gemeente van den 17 Februarij 1778, van den 6 December 1819, van den 1 December 1840, van den 17 Mei 1842 en van den 14 Januarij 1846, worden afgeschaft en buiten effect gesteld.

Art. 51. Deze Verordening treedt in werking met den 1 Augustus 1854.

Zijnde deze Verordening aan de Gedeputeerde Staten van *Friesland*, volgens hun berigt van den 17 Julij 1854, in afschrift medegedeeld.

En is hiervan afkondiging geschied, waar het behoort, den 26 Julij 1854.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
J. H. BEUCKER ANDREÆ.
De Secretaris,
M. S. DE WAL.

's GRAVENHAGE, 5 Augustus.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

In de zittingen van Donderdag, gisteren en heden zijn de beraadslagingen over het wets-ontwerp tot vaststelling van het beleid der Regering van Nederlandsch Indië voortgezet.

Art. 73, 74, 75 en 76 worden zonder stemming aangenomen.

Over het 5de hoofdstuk, van de justitie, worden geene algemeene beraadslagingen gehouden. Art. 77 wordt zonder beraadslaging of stemming aangenomen. Na beraadslaging wordt art. 78 zonder stemming aangenomen, gelijk ook de art. 79—83, alleen behelzende algemeene voorschriften met het justitie-wezen en regtspraak in verband, als: over de onteigening, twistgedingen over eigendom, de uitoefening der regterlijke magt, het verbod om tegen zijnen wil van zijnen regter afgetrokken te worden enz. Art. 85 en 86 worden zonder stemming aangenomen. Art. 87 wordt, na discussie, aangenomen met 43 tegen 12 stemmen. Achtervolgens worden ook, zonder discussie, uitgezonderd enkele vragen en antwoorden op sommige bepalingen, aangenomen art. 88—97. Op art. 98 is door den minister eene wijziging in de redactie gebragt, waarna het is aangenomen met 53 tegen 2 stemmen. De art. 99—103 worden mede zonder stemming aangenomen. Op art. 104 werden bedenkingen ingebragt door den heer Thorbecke, die voorstelde om in plaats van de woorden „ter zake — begaan" te stellen de volgende: „ter zake van ambtsmisdrijf". Van Regeringswege werd het artikel aldus gewijzigd: „De gouverneur-generaal en luitenant-gouverneur-generaal staan wegens misdrijven of overtredingen in Nederland te regt: wegens ambtsmisdrijven voor den Hoogen Raad der Nederlanden; wegens andere misdrijven of overtredingen ter plaatse waar de zetel der Regering in Nederland is gevestigd voor den regter die naar de Nederlandsche wetgeving bevoegd is over het onderwerp te oordeelen." De heer Thorbecke heeft daarop zijn amendement ingetrokken, waarna het veranderde art. 104 zonder hoofdelijke stemming is goedgekeurd. De artt. 105 en 106 werden zonder beraadslaging, en art. 107 na eene korte woordenwisseling tusschen den heer van Eck en den minister van justitie aangenomen.

Over het VIde hoofdstuk, van de ingezetenen, in het algemeen heeft niemand het woord gevoerd. Art. 108, voorschrijvende dat niemand zich in Nederlandsch-Indië mag vestigen zonder schriftelijke vergunning, met uitzondering van de personen van Rijks wege derwaarts gezonden, is het onderwerp van langdurige beraadslaging geweest. Door den heer van Nispen werd voorgesteld als 3de alinea bij dit art. te voegen deze bepaling: „Aan Nederlanders welke de bovenbedoelde vergunning verkregen hebben kan niet dan in het geval en op de wijze in art 48 vermeld, het verblijf in Nederlandsch-Indië worden ontzegd", welke bijvoeging met 51 tegen 6 stemmen werd aangenomen, waarna het aldus veranderde artikel zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd is. De artt. 109 — 112 werden zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd. Op art. 113 heeft de heer Mac[illegible] in plaats van de woorden „buiten Nederl.-Indië" te stellen: „elders [illegible] land" en als 2de alinea bij het artikel te voegen:

„In Nederland gedrukte stukken worden onbelemmerd toegelaten be[illegible] ieders verantwoordelijkheid volgens regels bij algemeene verordening te stell[illegible]

Door den heer van Bosse werd als sub-amendement op het amendement [illegible] den heer Mackaij voorgesteld om in de 1ste alinea, in plaats der woorden „[illegible] in het belang van den Staat" te lezen „dan tot verzekering der openbare or[illegible]

Na discussie wordt het sub-amendement van den heer van Bosse op het amen[illegible]dement van den heer Mackay met 34 tegen 21, en het amendem. van den [illegible] Mackay, met 31 tegen 24 stemmen aangenomen. Art. 113 wordt daarna met 4[illegible] tegen 11 stemmen aangenomen. Het luidt nu aldus: „Het toezigt der Regering op de drukpers wordt bij algemeene verordening geregeld, in overeenstemming met het beginsel, dat het door de drukpers openbaren van gedachten of gevoelens en het toelaten van elders dan in Nederland gedrukte stukken geene andere belemmering mogen ondervinden, dan in het belang der openbare orde gevorderd wordt."

„In Nederland gedrukte stukken worden onbelemmerd toegelaten, behoudens ieders verantwoordelijkheid, volgens regels bij algemeene verordening te stellen."

Art. 114 wordt na discussie aangenomen met 36 tegen 11 stemmen. Art. 115 — 117 worden zonder stemming aangenomen.

Alsnu komt art. 118 in behandeling, dus luidende: „De slavenhandel en de invoer van slaven blijven verboden. De als slaven van elders aangevoerde personen zijn vrij, zoodra zij zich op het grondgebied van Ned.-Indië bevinden."

De heer van Hoëvell stelt voor op art. 117 een nieuw art. te laten volgen, dus luidende: „De kinderen uit slavinnen geboren na de afkondiging dezer wet zijn vrij. De thans aanwezige slaven zijn vrij. Zij treden in het genot dier vrijheid van het oogenblik, waarop de schadeloosstelling aan de eigenaren, krachtens algemeene verordening toe te kennen, wordt toegewezen."

De heer van Heiden Reinestein stelt voor op art. 117 het volgend art. te laten volgen: „De slaven worden vrij verklaard. Kinderen uit slavinnen, na de afkondiging dezer wet geboren, terstond. Ten opzigte der overige slaven wordt de tijd wanneer en de wijze en voorwaarden waarop bij algemeene verordening bepaald en geregeld."

Beide voorstellers lichten hunne voorstellen toe; nog andere leden voeren daarna het woord, waarna de voortzetting der beraadslagingen hierover wordt bepaald op aanstaanden Maandag des morgens ten 10 ure.

VERKORT VERSLAG

VAN DEN TOESTAND DER PROVINCIE *FRIESLAND*
IN **1853**,
aan de STATEN van dat Gewest gedaan door de
GEDEPUTEERDE STATEN,
IN DE ZOMER-VERGADERING VAN 1854.

(*Vervolg van* no. 61).

HOOFDSTUK VII. *Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.* Het aantal lagere scholen was 433, die voor korteren of langeren tijd bezocht werden door 47,870 leerlingen, of bijna een vijfde der bevolking. Het onderwijzend personeel was 508. Het onderwijs werd al meer en meer naar de bestaande behoeften ingerigt. Door de onderwijzers werd onderling eene weduwen- en weezenbeurs opgerigt, die in het begin des loopenden jaars reeds 386 deelnemers telde. Door het opheffen der zoogenaamde departementsschool te Franeker bleef er slechts *éene* bijzondere school der 1ste klasse over n. l. de weeshuis-school te Harlingen, die bezocht werd door 34 leerlingen. — Het getal der bijzondere scholen van de 2de klasse bleef 13. Zij werden voor korteren of langeren tijd bezocht door 542 leerlingen. Het bedrag der in 1853 van verschillende zijden verstrekte subsidien voor het onderwijs was *f* 164,688.22. Als voorbereidingscholen voor het gewone lager onderwijs werden opgegeven 24 bewaar- of kleinkinderscholen. Het getal der dag- en kostscholen vermeerderde met 2 en bedroeg 6 voor jongens en 3 voor meisjes, gezamenlijk bezocht door 467 leerlingen. Er waren 29 herhalingscholen met 775 leerlingen, 13 zondagscholen met 764 leerlingen, 1 werkschool met 37 leerlingen en 62 volkszangscholen met 2206 leerlingen.

In de drie gewone vergaderingen van 1853 werden door de prov. commissie van onderwijs geëxamineerd 99 personen, als 20 voor den 2den rang, 32 voor den 3den rang, 27 voor den 4den rang, 15 als huisonderwijzer en 5 als schoolhouderes. Daarvan werden toegelaten 77 personen, als: 17 onderwijzers van den 2den rang, 24 van den 3den en 20 van den 4den rang, 11 huisonderwijzers en 5 schoolhouderessen.

De 35 onderwijzersgezelschappen telden gezamenlijk 508 leden. Het getal latijnsche scholen of gymnasien bedroeg 8 met 97 leerlingen, waarvan te Leeuwarden 33, Sneek 19, Franeker 17, Dokkum 13, Harlingen 12 en Joure 3. De scholen te Bolsward en Stavoren werden door geene leerlingen bezocht.

De Stadstusschenschool te Leeuwarden werd bezocht door 118 leerlingen, zijnde 4 meer dan in het vorige jaar. Op de handteekenschool te Dragten ontvingen 66 leerlingen onderrigt, terwijl dit op de bouwkundige teekenschool aldaar aan 16 leerlingen werd gegeven. — De bouwkundige teekenschool te Harlingen, werd door 24 leerlingen bezocht. — Te Kollum werd aan een 6tal leerlingen les gegeven in de bouwkunde en het bouwkundig teekenen.

Het getal leerlingen op de wis- en zeevaartkundige school te Harlingen, bedroeg 60, zijnde 9 minder dan tijdens den vorigen cursus. Daarvan hebben 7 als 1ste stuurman en 3 als 2de stuurman examen afgelegd. — Het getal leerlingen, dat aan het wis- en zeevaartkundig onderwijs te Nes op Ameland deel nam, bewoog zich tusschen 20 en 30. Aan vier leerlingen werden, na afgelegd examen, diploma's uitgereikt, nl. aan 1 als 1ste en aan 3 als 2de stuurman.

Het Friesch Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde, verkeerde in eenen bloeijenden toestand en zag het getal zijner leden tot 273 klimmen. — Het „Selscip foar Frysce Tael in Scriftenkennisse mogt zich insgelijks over toeneming in bloei en in getal van leden verheugen.

De belangstelling in de provinciale liedertafel *Frisia*, is in den laatsten tijd derwijze afgenomen, dat hare opheffing weldra is te gemoet te zien.

De te Leeuwarden gevestigde maatschappij ter bevordering van Schilder- en Teekenkunst in Friesland, bleef in bloei toenemen en zag het getal harer leden tot 176 klimmen. De eerste tentoonstelling van schilderijen en kunstwerken, in 1853 gehouden, konde als geheel welgeslaagd worden beschouwd.

Het Natuurkundig Genootschap te Leeuwarden telde op het laatst des jaars 45 gewone- en 7 eereleden. De belangstelling in het Genootschap te Sneek was zoo groot, dat het getal leden tot 80 klom. Dat te Workum telde, even als ten vorige jare 17 gewone- en 5 buitengewone leden. Dat te Dragten zag het getal zijner leden tot 72 gebragt.

De Provinciale Vereeniging van Geneeskundigen, die zich tevens heeft geconstitueerd als: Afdeeling Friesland van de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der Geneeskunde, telde op het einde van het afgeloopen maatschappelijk jaar 78 gewone- en 2 buitengewone leden.

De Zwemschool en Badinrigting te Leeuwarden bleef volkomen beantwoorden aan haar doel: bevordering der gezondheid door beweging in het frische water. Het getal geabonneerden was steeds klimmende en bedroeg in 1853, 203, waarvan 60 bepaald onderwijs genoten.

HOOFDSTUK VIII. *Armwezen.* De uitkomsten omtrent het armwezen over 1853 zijn minder gunstig dan in 1852, een natuurlijk gevolg van den laten winter en de meerdere duurte der levensmiddelen.

De instellingen van weldadigheid worden, als vroeger, verdeeld in twee hoofdsoorten; *a.* die, strekkende ten behoeve of tot het verzorgen der armen, ook door werk en onderwijs; *b.* die, welke het voorkomen van armoede ten doel hebben.

De werkelijke uitgaven der eerstgenoemde instellingen bedroegen *f* 1.096,245; de ontvangsten waren *f* 1,163,537.06½. De uitgaven der tweede hoofdsoort waren *f* 817,135.04½ en de ontvangsten *f* 880,720.42½.

Op den 31 December 1853 waren tot de eerste hoofdsoort behoorende aanwezig 679 administratien of besturen voor huiszittende armen; 8 commissien en vereenigingen tot uitdeeling van spijzen en brandstoffen; 4 genootschappen tot ondersteuning van kraamvrouwen; 63 godshuizen en 2 gast- of ziekenhuizen; 15 armenscholen; 299 openbare gemeente-scholen, waarin kosteloos onderwijs is gegeven, in gemeenschap van anderen; 4 weekscholen of zondagscholen en 3 kleinkinder- of bewaarscholen, 10 werkplaatsen van liefdadigheid. Wat betreft de instellingen der tweede hoofdsoort, zoo waren op hetzelfde tijdstip aanwezig: 2 banken van leening, die onder eigen beheer staan, en 8 die verpacht zijn of door particulieren voor eigene rekening worden gehouden; 30 zieken- en begravenisbussen; 11 spaarbanken; 5 spaarkassen; 1 hulpkas (voor Israëlieten te Leeuwarden).

(*Wordt vervolgd.*)

TER LEEUWARDER COURANT-DRUKKERIJ.